

Socio-political structure of Mersin at the basis of the results of the local elections

Yerel seçim sonuçları temelinde Mersin'in siyasi yapısı¹

D. Ali Arslan²

Abstract ([Extended English abstract is at the end of this document](#))

It was aimed to investigate the political structure of Mersin and its place in the general political structure of Turkey by using methods and techniques of political sociology. Structural-functionalism was used as the theoretical base.

To achieve this goal, the results of the Turkish local elections in last 50 years (were examined. First of all, the formation of political power in Turkey and the overall operation and changing regularities at the bases of the local elections were evaluated. Secondly, It was looked to the formation of the political structure and the distribution of political power in Mersin since 1963 up to 2012. Finally, the meaning of Mersin findings within Turkish society was elaborated.

Findings show that the political structure of Mersin city is rather different than overall Turkey. Rightist politics predominates the political structure of Mersin province. However, left politics plays a determining role in the political structure of the city of Mersin. Nevertheless, it has been experiencing

Özet

Bu çalışmada, siyaset sosyolojisinin yöntem ve teknikleri kullanılarak, yapısal-işlevselci bir bakış açısından hareketle, Mersin'in siyasi yapısı ve Türkiye'nin genel siyasi yapısı içindeki yerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bir başka anlatımla Mersin'de siyasi erkin oluşumu, şekillenışı, işleyiş ve değişim düzenliliklerinin araştırılması ve topyekün Türk toplumu içindeki yerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amacı gerçekleştirmek için son 50 yılın yerel seçim (toplam 10 yerel seçim) sonuçları incelendi: Önce yerel seçim sonuçları temelinde Türkiye'de siyasal gücün şekillenışı, dağılımı ve değişim düzenlilikleri incelendi. İkinci aşamada ise Mersin ili özelinde siyasi yapının oluşumu, siyasi gücün dağılımı ve 1960'lı yıllardan günümüze değişim düzenliliklerine bakıldı. Üçüncü olarak da, Mersin ile ilgili olarak ortaya konan bulguların Türk toplumu geneli içinde ne anlam ifade ettiği konusu irdelendi.

Bulgular Mersin kentinin siyasi yapısının, Mersin ili ve Türkiye genelinden farklı bir görünüm sergilediğini ortaya koymaktadır. Yerel

¹ Bu çalışma 19–22 Kasım 2008 tarihlerinde gerçekleştirilen Mersin Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuş ve bu sunu geliştirilip güncellenerek makaleye dönüştürülmüştür.

Bu çalışmada, 2007–2010 yıllarında, Doç. Dr. D. Ali Arslan tarafından gerçekleştirilen ve TÜBİTAK tarafından desteklenen "107K225" No'lu ve "Çok partili dönemde (1946–2007) Mersin'in siyasi yapısı ve Mersin milletvekillerinin toplumsal profillerinin sosyolojik incelemesi" konulu projenin bulguları temel alınmıştır.

² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji bölümü, cimderaslan@hotmail.com

significant changes in the city of Mersin in recent years: While left-wing parties have been experiencing a significant decrease, the trend has been upward for the right-wing parties.

Keywords: Mersin; political structure of Mersin; Turkish local elections; political structure; Turkish society; political structure of Turkey.

seçimlerde Mersin ilinin siyasi yapısında sağ siyaset anlayışı ağır basmaktadır. Buna karşın Mersin kentinin siyasi yapısında ise sol siyaset geleneği belirleyici rol oynar. Fakat son dönemlerde Mersin kentinde önemli değişimlere tanık olunmuştur. Türkiye genelinde olduğu gibi Mersin kentinde de sol partiler önemli bir gerileme süreci yaşarken, sağ partiler yükseliş trendine girmiştir. Ayrıca Mersin'in siyasi yapısında, etnik temelli siyaset yapan siyasi partilerin de önemli mevziler kazanmaya başladığı dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mersin; Mersin'in siyasi yapısı; yerel seçimler; siyasi yapı; Türk toplumu; Türkiye'nin siyasi yapısı;

Giriş, araştırmanın amacı ve yöntemi

Demokrasi kısaca, halkın yönetimi demektir. Eski Yunanca'da halk anlamına gelen "demos" ve güç "kratos" anlamına gelen sözcüklerin bileşiminden doğmuş bir terimdir (Çeçen, 2000: 55). Bazıları demokrasiyi bireyci bir yaklaşımla tanımlarken, bazıları da bunu toplumcu bir yaklaşımla yapar. En çok bilinen demokrasi tanımı Abraham Lincoln tarafından yapılmıştır. Lincoln'e göre "demokrasi halkın halk tarafından, halk için ve halk adına yönetimidir" (Arslan, 2007).

Demokrasi insanlara, kişilik ve yeteneklerini geliştirebilecekleri en elverişli toplumsal ortamları hazırlar. Demokratik sistemde halkın yönetime doğrudan katılımı esas olmakla birlikte, artan nüfusun yanı sıra, git gide karmaşıklaşan toplumsal ve siyasal yapının da bir sonucu olarak günümüz toplumlarında, antik Yunan'da olduğu gibi, doğrudan katılımın esas olduğu bir demokrasiden söz imkânsızdır. Tarih süreci içinde, demokrasi anlayışı da evrimleşerek, doğrudan katılımcı demokrasi anlayışı yerini, çoğulcu-temsili demokrasi modeline bıraktı (Arslan, 2007). Kışlalı'nın da (2003: 238–239) belirttiği gibi çağdaş demokrasiler, liberal demokrasi ve sosyal demokrasi olarak 2 kategoride incelenebilir.

Muhalefet de demokratik sistemin vazgeçilmez unsurlarından birini oluşturur. "İktidar her siyasal sistemde vardır; ama 1muhalefetin yasal olarak tanındığı ve güvence altına alındığı tek siyasal sistem demokrasidir" (Kışlalı, 2003: 244). Demokratik sistemler, toplumdaki her kesimin yasal zeminlerde bir araya gelip örgütlenerek (Duverger, 1993; Teziç, 1976), siyasal iktidarın şekillenişinde söz sahibi olma savaşımına uygun zemini hazırlar. İktidara ulaşmanın en temel yolu ise bu siyasi mücadele sürecinde yani seçimler de elde edilen başarıdan geçer. Siyasi partilerin, iktidar mücadelesindeki

başarısını onların, toplumu oluşturan bireylerin tutum ve davranışlarını kendi siyaset anlayışı ve ideolojileri doğrultusunda şekillendirebilme becerileri belirler. Seçimlerin temelinde ise, “insanın akıllı bir yaratık olduğu ve kendisi için iyi olanla, kötü olanı ayırt edebileceği” (Kışlalı, 2003: 238) sayılısı yatar.

Öte yandan yerel yönetimler de demokratik yaşamın en temel bileşenlerinden biridir. Hatta Mill ve Tocqueville gibi düşünürler yerel yönetimleri, “demokrasinin okulu” olarak nitelendirirler. Yerinden yönetim ilkesi temelinde yapılandırılan yerel yönetimler, kamu yönetiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturur (Henden, 2005). Yine Henden (2005)'in de belirttiği gibi, 1982 Anayasası'na göre yerel yönetimlerin üç temel amacı şöylece özetlenebilir: İnsanların temel haklarını kullanmalarına olanak yaratmak, üretim - tüketimde etkinlik ve demokrasi. Yerel yönetimlerin yapısı ve işleyişi ile ilgili temel esaslar Anayasamızın 127. Maddesinde belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası, 1999).

Genel seçimlerde bireyler oy verirken, vatandaşlık görevlerini yerine getirmenin ya da insan olarak en temel haklarından birini (Çeçen, 2000) kullanmanın ötesinde bir siyasi davranış sergilemektedirler. Seçimlerdeki siyasal tercihleri ile bireyler, ülkenin yönetimine belirli bir dönem süresince yön verecek, toplumun değişim rotasını, toplumdaki bireylerin uyacakları kuralları ve oynayacakları rolleri belirleyecek (Arslan, 2003) güce ve konuma sahip siyasi elitlerin (Arslan, 2005-a; Arslan, 2005-b; Arslan, 2005-c; Arslan, 2004; Frey, 1965) kimler olacağını, bunun da ötesinde ülkenin bugünü ve yarınlarını şekillendirecek siyasal sistemi (Kışlalı, 2003: 238–268) de belirlemiş olmaktadır. Kısacası bireyler bu davranışları ile siyasal gücün (Bachrach, 1961), siyasi partiler (Albayrak, 2004) arasındaki dağılımı belirlemekte ve toplumsal iktidarın yapısını (Dahl, 1961) da şekillendirmektedirler (Glasgow & Alvarez, 2005: 245–248).

Bireylerin seçimlerdeki siyasi davranışları, siyasi gücün dağılımı ve iktidarın şekillenmesi üzerinde belirleyici etkiye sahip olmakla birlikte, siyasi partilerin siyasi güçten aldıkları pay, seçimlerde aldıkları oyla paralel oranlarda olmayabilmektedir. Bu orantısızlık, büyük ölçüde seçim sisteminden (Golder, 2005: 103–121) kaynaklanmaktadır. Seçimler konusunda vurgulanması gereken bir başka husus da, dünyada uygulanan seçim sistemlerinin (Yuval & Herne, 2005) oldukça çok ve çeşitli olduğu gerçeğidir. Ülkedeki siyasi rejimin türü, demokratik ya da antidemokratik siyasal sistemin hüküm sürüyor olması, ya da demokratik sistemin türü, örneğin başkanlık sistemi, parlamenter sistemin ya da karma sistemin uygulanıyor olması, ... gibi etkenler, seçimlerde siyasi yapının şekillenmesinde belirleyici rol oynayan faktörlerdendir (Golder 2005: 117–119). Golder'ın (2005: 107) da belirttiği gibi dünya genelinde bugüne kadar 260'tan fazla seçim sistemi uygulanmıştır.

Seçimler, özellikle de demokratik seçim sistemlerine dayalı seçimler dikkate alındığında, dünya genelinde demokratik ülkelerin sayısı diktatörlükle yönetilen ülkelerin sayısını ancak 1992 yılında, geçebilmiştir. Öte yandan, 1946 yılında dünyada 67 bağımsız ülke var iken bu sayı 2000 yılında 190'ı bulmuştur (Golder, 2005: 105). Bununla birlikte, dünya genelinde siyasi değişimin yönü demokrasinin lehine bir gidişat sergilemektedir.

Bireylerin hem yerel ve hem de genel seçimlerdeki davranışları (Aksoy, 200: 31–32) ve bunun sonuçları, günümüzde siyaset bilimcilerin üzerinde durdukları önemli araştırma alanlarından. Özellikle, bireylerin bu davranışlarının siyaset kurumunun yapı ve işleyişine, daha öz bir anlatımla toplumun siyasal yapısına etkisi, siyaset sosyolojisi alanında çalışan sosyal bilimciler için oldukça önemli bir inceleme alanı oluşturmaktadır.

Bilindiği gibi toplum, karşılıklı ilişki ve etkileşim içindeki kurumlardan oluşur. Yapısal-işlevselci sosyoloji perspektifinden bakıldığında toplumda altı temel kurum vardır. Her kurum toplumsal yapı içinde belli başlı işlevler yerine getirir. Bu toplumsal kurumların yerine getirdiği işlevler, toplumsal yapının varlığı ve devamı açısından hayati önem taşır. Siyaset kurumu da, bu altı temel toplumsal kurumdan bir tanesidir.

Arslan (2007)'in da vurguladığı gibi özellikle parlamento seçimleri (Azpuru, 2005; Colomer, 2005; Dardanelli, 2005; LeDuc, 2005; Schaap, 2005; Sullivan, 2005; Thalang, 2005) ve başkanlık seçimleri (Rybar, 2005; Jones, 2005; Sagas, 2005; Wong, 2004), araştırmacıların dikkatini çekmiş ve önemli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Ne var ki, hem yerel siyasi yapının şekillenişinde ve hem de toplumun genel siyasi yapısı üzerinde de etkileri olan yerel seçimlere (Game, 2004; Coulson, 2004), gereken ilginin gösterildiği söylenemez (Green, 2003: 1083–1084). Yerel seçimlerde seçmenler siyasal yapıyı şekillendirmekte, erkin siyasi partiler arasında dağılımını ve yerel siyasi elitleri (Arslan, 2011-a; Arslan, 2011-b; Arslan, 2011-c) belirlemektedirler. Bu nedenle araştırmada yerel seçimlere öncelik verilerek, bu alandaki sistematik bilgi boşluğun giderilmesine katkıda bulunma hedeflendi.

Araştırmada çalışma evreni olarak Mersin seçildi. Dönem olarak da, 27 Mayıs İhtilalı sonrasında yapılan ilk yerel seçimlerden günümüzde kadar geçen yaklaşık 50 yıllık süreç seçildi. Bu seçimde, 1960 darbesi ve akabinde oluşturulan 1961 Anayasası'nın Türkiye'nin toplum ve siyaset hayatında yeni süreçlerin başlatmış olduğu gerçeği dikkate alındı. 1963 yerel seçimleri de, bu yeni süreçte yapılan ilk yerel seçimler olması bakımından nirengi noktası olma özelliği arz eder. Çalışma ağırlıklı olarak, Arslan'ın yöneticiliğinde gerçekleştirilen "Çok partili dönemde (1946–2007) Mersin'in siyasi yapısı ve

Mersin milletvekillerinin toplumsal profillerinin sosyolojik incelemesi" isimli TÜBİTAK projesinin, ilgili bölümü geliştirilmesinden oluşmuştur.

Araştırmada sosyolojik açıdan ağırlıklı olarak yapısal işlevselci bir yaklaşım tercih edildi. Bu bağlamda Mersin özelinde siyaset kurumunun yapısı, bu sürecin şekillenmesi ve değişimi inceleme konusu olarak belirlendi. Düünden bugüne Mersin'in siyasi kültüründeki değişim incelenirken, Mersinlilerin yerel seçimlerdeki siyasal tutum ve davranışları ile bunun Mersin'in siyasi yapısına yansımaları üzerinde yoğunlaşıldı. Bu bağlamda siyaset sosyolojisinin metot ve teknikleri (Altunışık, 2004; Bulmer, 1994; Gilbert, 1994) kullanıldı.

Çalışmada, 1960'lı yılların başından günümüze, Mersinlilerin sosyo-kültürel anlamda siyaset yapma geleneğine ve bu geleneğin zaman içindeki değişimine de belli boyutlarda ışık tutulması hedeflendi. Araştırmada ikincil veri analiz tekniği kullanıldı. Bu bağlamda Yerel Net ve TÜİK'in verileri araştırmanın temel veri kaynağını oluşturdu. Araştırma dönemi 10 yerel seçim ile sınırlandırıldı. Mersin'in siyasi yapısı irdelenirken, bu yerel seçimlerin sonuçları temel alındı. Bu iki ana kaynaktan elde edilen veriler temel alınarak Belirlenen hedefler doğrultusunda, tümünden gelimci bir yaklaşımla önce Türkiye genelinde yerel seçim sonuçları incelendi. Ardından da Mersin özelinde yerel seçim sonuçları incelendi. Böylece Mersin'in, Türkiye'nin genel siyasi yapısı içindeki yerine ilişkin genel bir fikir verme olanağı yaratıldı.

Düünden bugüne Mersin'de siyasi katılım kültürü

Sıklıkla vurgulandığı gibi seçimler, demokratik sistemin vazgeçilmez unsurlarındandır. Seçimlerdeki siyasal davranışları ile bireyler, siyasal gücü şekillendirmekte ve siyasi partiler arasında dağılımını belirlemektedirler. Bireylerin siyasete olan ilgilerinin yanı sıra ülkenin ve dünyanın içinde bulunduğu koşullar, vb... gibi birçok etken seçimlere katılım konusunda belirleyici rol oynamaktadır. Seçimlere katılım ve seçmen siyasal davranışlarına yönelik, genelde de saha araştırmalarına dayanmayan, birçok görüşler ileri sürüldüğü görülmektedir.

Bazı araştırmacılar, seçimlere katılım oranı ile toplumların sosyal ve ekonomik gelişmişliği arasında doğrudan bağlantı olduğunu vurgulasalar da, seçim sonuçlarına yönelik araştırmaların ortaya koyduğu bulgular, bu genellemenin her zaman geçerli olmadığını göstermektedir. Örneğin, 28 Mart Gürcistan Parlamento seçimlerinde seçimlere katılım oranı yüzde 82, Ocak 2004 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yüzde 83 olarak gerçekleşmiştir (Jones, 2005: 307 ve 310). Latin Amerika ülkelerinden Dominik Cumhuriyeti'nde, 2004 başkanlık seçimlerinde bu oran yüzde 72,8 olmuştur (Sagas, 2005:

158). Endonezya'daki 1999 seçimlerinde yüzde 94, 2004 seçimlerinde yüzde 84 (Thalang, 2005: 330); Guatemala'da 2003 başkanlık seçimlerinin ilk turunda yüzde 57,9, ikinci turunda yüzde 46.78 (Azpuru, 2005: 146); Kamboçya 2003 parlamento seçimlerinde yüzde 81,5 (Schaap, 2005: 134); İsviçre 2003 Ulusal Konsey seçimlerinde yüzde 44,5 (Dardanelli, 2005: 137); Slovakya 2003 cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunda yüzde 47,9, ikinci turunda yüzde 43,5 (Rybar, 2005:337); İngiltere'de 1975 yılından bugüne yapılan yerel seçimler de yüzde 36 ile yüzde 49 (Rallings, 2005: 398–399) arasında gerçekleşmiştir.

Dünyanın farklı bölgelerindeki bazı ülkelerde seçimlere katılma oranları incelendiğinde durumun, çoğu kez iddia edilenin tersine bir görünüm sergilediği açıkça görülmektedir. Hatta bu verilerden yola çıkarak, “siyasi katılım ile bireylerin ve toplumların sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyleri arasında tersine bir ilişki” olduğu bile söylenebilir. Ancak asıl vurgulanması gereken, bireylerin siyasete olan ilgileri ve seçimlere katılım oranlarında, yalnızca sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi değil, toplumların kendine özgü toplumsal dinamikleri ve içinde bulunduğu toplumsal, ekonomik ve siyasi koşullar da belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle de dönemsel etkenlerin belirleyiciliği daha da ön plana çıkmaktadır. Dönemsel faktörler denildiğinde de, seçim döneminde, hem toplumun içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve siyasi koşullar, hem de dış sosyo-ekonomik ve siyasal durumdan (bölgesel koşullar ve dünya konjonktüründen) söz edildiği gerçeği gözden uzak tutulmamalıdır.

Öte yandan, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan Mersin sahip olduğu kendine özgü toplumsal, kültürel, ekonomik ve coğrafi koşulları ile Türkiye'nin toplumsal ve siyasal yapısı içinde son derece önemli bir konuma sahiptir. Bu özgünlük, yerel seçim sonuçları temelinde Mersin'in siyasi yapısı incelendiğinde de, farklı boyutlarda gözler önüne serilir. Araştırmanın bu bölümünden itibaren Mersin'de siyasetin kendine özgü yerel dinamikleri ile yerel siyasetin Türkiye geneli ile gösterdiği paralellikler ve farklılıklar irdelenecek.

Mersin'in siyasi yapısının özgün dinamiklerinden belki de en başta geleni Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanının Mersin'den çıkmış olmasıdır. Hem de bu durumun yarım asırdan fazla bir süre önce gerçekleşmiş olmasıdır. 1950–1951 yılları arasında Mersin'i, 39–40 yaşlarında genç bir kadın, Müfide İLHAN yönetmiştir. Bu durum yalnızca Türkiye Cumhuriyeti siyasi tarihi açısından değil, dünya siyasi tarihi açısından son derece önemli bir ilk olaydır.

Tablo 1: 1963'ten Günümüze Türkiye Geneli ve Mersin'de Yerel Seçimlere (İl Genel Meclisi) Katılım Oranları

	Seçimlere Katılım Oranı (%)	
	Türkiye Geneli	Mersin
2009 Yerel Seçimleri	85,2	86,1
2004 Yerel Seçimleri	75.28	76.46
1999 Yerel Seçimleri	86.85	84.91
1994 Yerel Seçimleri	91.79	88.77
1989 Yerel Seçimleri	81.47	81.79
1984 Yerel Seçimleri	90.87	94.73
1977 Yerel Seçimleri	61.88	61.71
1973 Yerel Seçimleri	61.72	68.76
1968 Yerel Seçimleri	65.75	67.08
1963 Yerel Seçimleri	77.64	80.92
Ortalama Katılım Oranı	77.85	79.12

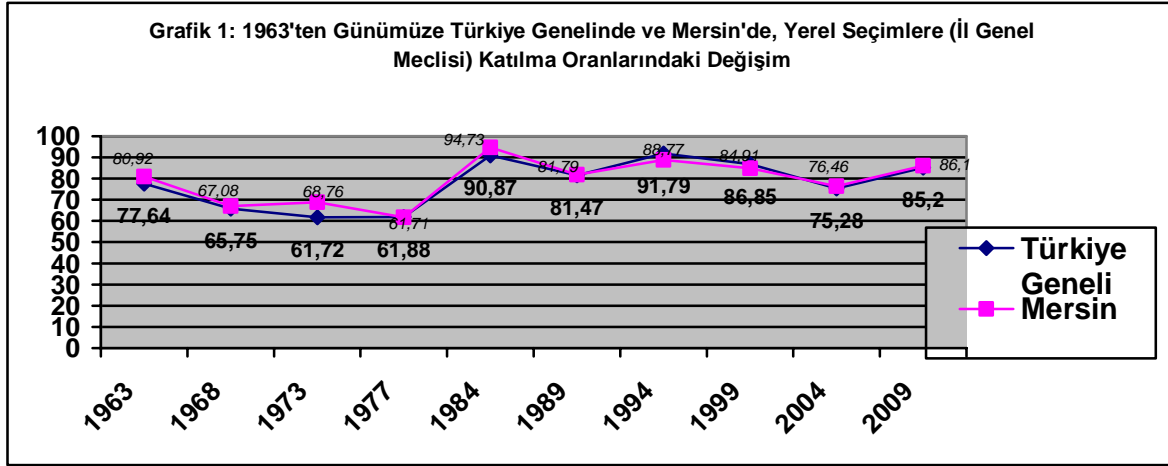
Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Bu bağlamda, dünden bugüne Mersin yerel seçim sonuçları incelendiğinde, ortaya çıkan bulguların, başlangıçta ileri sürülen argümanları destekler doğrultuda olduğu görülür. Tablo 1 ve Grafik 1'de de yer alan veriler incelendiğinde, 1963'ten 2012'lere Mersin'de, il genel meclisi seçimleri bazında yerel seçimlere ortalama katılım oranının yüzde 79.12 olduğu gerçeği ile karşılaştırılır. Aynı dönemler temelinde Türkiye genelinde yerel seçimlere ortalama katılım oranının yüzde 77'nin biraz üzerindedir. Bu iki veri bir arada analiz edildiğinde, Mersin'de siyasete ve seçimlere olan ilginin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu gerçeği ile karşılaştırılır.

Mersinlilerin yerel seçimlere ilgilerinin en düşük oranda gerçekleştiği dönem, yüzde 61.71 oranı ile 1977 yerel seçimleridir. 1970'li yılların başlarında ülkede varlığını hissettirmeye başlayan kaos ve karmaşa ortamı, 70'li yılların sonlarına doğru günlük yaşamın temel belirleyicilerinden biri haline almaya başlamıştır. Bu toplumsal kaos ve karmaşa durumu, seçim sandıklarına da yansımış, Türkiye genelinde olduğu gibi Mersin'de de seçimlere katılım son derece düşük oranlarda gerçekleşmiştir.

1970'li yılların sonlarına doğru ise kaos ve karmaşa iyice artmış, terör ve çatışma toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Artan bu terör olayları, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesine (Arslan, 2003-b) açık bir davetiye olmuştur. Askeri müdahaleden 4 yıl sonra gerçekleştirilen ilk yerel seçimlerde ise hem Türkiye genelinde, hem de Mersin'de, seçimlere katılım oranlarında çok büyük bir artış gözlemlenmiştir (Grafik 1). Öyle ki, 1984 yerel seçimlerinde Mersin'de seçimlere katılım oranındaki bu artış, bir önceki dönemle kıyaslandığında, yüzde 53.51'i bulmuştur. Bu seçimlerde gerçekleşen yüzde 94.73'lük seçimlere katılım oranı, 1963 yerel seçimlerinden günümüze yerel

seçimler bazında Mersin'de gerçekleşen yüksek katılım oranıdır. 2004 yerel seçimlerinde ise bu oran yüzde 76.46'da kalmıştır.

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

40 yılı aşkın zaman dilimini ve 9 yerel seçimi kapsayan süreçte, Türkiye geneli ve Mersin açısından önemli bir bulgu da, Mersin'de yerel seçimlere katılım oranı çoğunlukla Türkiye geneli ortalamasının üzerinde olmuştur. Bu durum yalnızca 1994 ve 1999 yerel seçimlerinde farklılık göstermiş ve Mersin'de seçimlere katılım oranı Türkiye ortalamasının gerisinde kalmıştır. Özellikle de 1994 yerel seçimlerde katılım oranı, Türkiye genelinde yüzde 91.79 olarak gerçekleşirken, Mersin'de yüzde 88.77'de kalmıştır.

1963 öncesi Mersin'de yerel yönetim

Araştırma 1960 darbesi sonrası yaklaşık 50 yıllık bir süreci kapsıyor olsa da sistematik bütünselliğin sağlanması açısından yararlı olacağı düşüncesi ile 1963 yerel seçimleri öncesine de kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ilk belediye 1854 yılında İstanbul'da Şehremaneti adı altında kurulmuştur. İlk olarak intizam komisyonu adı verilen yedi kişilik bir komite kurulmuş, 1855 yılında yayınlanan Nizamname ile de belediye idari bir teşkilat birimi haline dönüşmüştür. 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile bütün ülke genelinde belediye yapıları oluşturulmaya başlanmıştır. 1867 yılına gelindiğinde birçok şehir ve kasabada belediye teşkilatı kurulmuştur.

Cumhuriyet öncesi dönemde Mersin'in ilk belediye başkanı, 1873 yılında Salih Bey'dir. Bu dönemde azalar Abdullah Şevket Ağa, Ahmet Efendi, Hacı Efendi, Corci Efendi, Hoca Şükrü Efendi ve

Kirkor Efendi'lerdir. Katip Muhtar Efendi ve Hırısstaki Efendi'lerdir. Salih Bey'in ardından, 1874 yılında Barbur Bey görev yapmıştır. Barbur Bey döneminin azaları ise Abdurrahman Şaman Efendi, Mustafa Merzuk Efendi, Dimitri Nadir Efendi, (Ortodoks Kilisesi'ni bağış olarak yapan) ve Cebrail Efendilerdir (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2008).

1876 (1292) yılında başkan yine Barbur Bey'dir. Azaların arasına ise Avadis Corciyan da katılmıştır. 1881 (1297) yılın da Mersin belediye başkanı yine Barbur Beydir. Bu dönemin azaları ise Hacı Abdülkadir, Süyuti, Hallaç Ahmet, Hannakibe, Yakup Nuri, Hacı Andon Lakerdapulos ve Aslanoğlu Yuvanaki Efendi'lerdir.

1894 (1310) yılında ise Mersin Belediye Başkanlığını Behram Efendi vekaleten yürütmüştür. Bu dönemde Başkatip İlya Bey ve ikinci katip M. Arif Bey'dir. Belediye Tabibi Mehmet Cumali, Sandık Emmini Ahmet İrfan, Çarşı Müfettişi Rafet Efendi'lerdir. Ayrıca Gazhane Memurluğu, Belediye Kalfası, Belediye Çavuşları ve hademelerde kadrolara dahil edilmiştir.

1896 (1312) yılında Belediye Başkanlığı münhaldir. Azalar Yakup, Corci Şaşati (Mersin'in en büyük fabrikalarından olup daha sonra Çukurova Sanayi işletmelerine geçen fabrikanın sahibi) Hallaç Zade İbrahim Efendi'lerdir. Diğer azalıklarda münhaldir. Katipler Muhlis Kemal, Dimitraki Efendi'lerdir. Yine Gazhane ve diğer memurluklarda vardır (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2008).

Sonraki dönemde ise şu isimler belediye başkanlığı yapmıştır:

- 1903 Selyanoğlu Abraham Efendi.
- 1903 Behram Efendi
- 1905 Abdülkadir Seydavi
- 1907 Hamit Hayfavi
- 1908 Hacı Ömer Lütfi Kutay (Hacı Bey)
- 1919 İbrahim Etem Bey
- 1919 Ahmet Hallaç Bey
- 1921 Hacı Ömer Lütfi Kutay

Hacı Ömer Lütfi Kutay'dan sonra Cumhuriyet'e kadar Tahsin Bey ve Ahmet Ergelen başkanlık yapmıştır. Belediye kaynaklarında da vurgulandığı gibi bilgiler farklı kaynaklara dayandığı için, yukarıda verilen tarihlerde bir iki yıllık bazı hatalar olabilir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından 1963 seçimlerine kadar geçen süreçte ise Mersin'de şu isimler belediye başkanı olarak Mersin'e hizmet vermiştir:

- Fuat Morel
- Şevket Sümer
- 1929–1942 Mitat Toroğlu
- 1942–44 Hakkı Deniz
- 1944–47 Fuat Morel
- 1947–50 Yusuf Kılınç
- 1950–51 Müfide İlhan (Türkiye'nin ilk kadın Belediye Başkanı)
- 1951–54 Fahri Merzeci
- 1954–57 Zeki Ayan
- 1957 Turgut Türkalp
- 1960–60 Niyazi Bengisu (Askeri yönetimce atandı)
- 1960–60 Avni Çırnaz (Askeri yönetimce atandı)
- 1960–61 Aziz Avman (Askeri yönetimce atandı)
- 1962–62 Bahri Erkmen (Askeri yönetimce atandı)
- 1962–63 Ö. Lütfi Hancıoğlu (Askeri yönetimce atandı)

Öte yandan 1900 yılına kadar Mersin'de, belediye hizmetlerinin düzenli bir şekilde yürütülebileceği bir belediye binası olmadığı için belediye hizmetleri değişik yerlerde yürütülmüştür. 1900'lü yılların başında Selyanoğlu Abraham'ın belediye başkanlığı yaptığı dönemde Mersin LİVA olmuş ve Mersin Belediyesi de kendi binasına kavuşmuştur. O dönemde hizmet veren bu bina, bugün mevcut değildir. Şimdiki Ulu Çarşı'nın doğu tarafında bulunan ve Ulu Çarşı'nın yapılmasından önce yol olarak kamulaştırılan bu bina Elektrik Şirketi tarafından kullanılmış sonra da, Saray Oteli adı altında hizmet vermiştir. Bu binanın doğu tarafında bugün bulunmayan İstanbul Oteli inşa edilmiştir (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2008).

1922 yılında Mersin Belediyesi, Uray Caddesi'nde ki binaya taşınmıştır. Bu bina da sonraları dar gelmiş ve genişletilmiştir. Binanın yanında Belediye Dispanseri ve İtfaiye Garajı da bulunmakta idi. Mersin Belediyesi Atatürk Caddesindeki (şimdi Büyükşehir Belediye Ana Binası) binasına geçinceye kadar bu binada hizmet vermiştir (Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2008).

1963 yılı yerel seçim sonuçları

Yerel seçim sonuçları sosyal bilimcilere, yerel siyasi yapının belirlenmesi doğrultusunda son derece önemli ipuçları verir. Bu saptamadan yola çıkılarak ilk olarak, 17 Kasım 1963 tarihinde gerçekleştirilen 1963 yerel seçim sonuçları incelendi. 1963 yerel seçimlerinde, Türkiye genelinde, AP, CHP, CKMP, MP, TİP ve YTP'nin iktidar mücadelesi vermiştir. Bu seçimlerden, ihtilal sonrası dönemde kapatılan Demokrat Parti'nin tabanını toparlama iddiasıyla yola çıkan Adalet Partisi galip çıkmıştır. Bu seçimler, 27 Mayıs 1960 askeri darbesi'nden ve 1961 Anayasası'nın kabulünden sonra yapılan ilk yerel seçimler olması nedeniyle, Türk toplumunun siyasi tarihinde, ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Bir genel seçim atmosferinde gerçekleştirilen bu yerel seçimler, sonuçları bakımından da Türk siyasi hayatında, genel seçim rüzgârları estirmiştir. Öyle ki, bu yerel seçimlerde ortaya çıkan sonuçlar, merkezi hükümetin istifa etmesine yol açmıştır (Akbulut, 2006-a).

Türkiye genelinde oyların siyasi yelpazeye dağılımı incelendiğinde, bu seçimlerin galibinin sağ partiler olduğu görülür. Tablo 2 ve 3'te de görüldüğü gibi sağ partiler, oyların yüzde 51.67'sini alarak, Türkiye genelinde belediye başkanlıklarının yüzde 53.68'ine sahip olmuştur. Bir başka anlatımla sağ yelpazedeki partiler, toplam 1045 belediye başkanlığının 561'ini kazanmıştır. Kazanılan belediye başkanlığı sayısı bakımından partiler bazında liderlik, 500 belediye başkanlığı (Tablo 3) ile Adalet Partisi (AP)'ndedir. Sol partiler ise yüzde 36.39 oy oranı ile belediye başkanlıklarının yüzde 32.25'ini kazanabilmiştir. Bu seçimlerde, sol kanadın en büyük temsilcisi durumundaki Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), yüzde 36.22 oy oranı ile 337 belediye başkanlığı kazanmıştır.

Tablo 2: 1963 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli Belediye Başkanlığı		
		Alınan Oy (%)	Başkanlık Sayısı	Başkanlıkların Oransal Dağılımı (%)
1963	Sağ Partiler Toplamı	51.67	561	53.68
	Sol Partiler Toplamı	36.39	337	32.25
	Diğerleri	11.94	147	14.07
Toplam		100	1045	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 3: 1963 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1963	Sağ Partiler Toplamı	59.99	62.75
	Sol Partiler Toplamı	38.75	33.60
	Diğerleri	1.26	3.65
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Konu Mersin ili özelinde incelendiğinde de, Türkiye geneline benzer bir durum ile karşılaşılır: Türkiye genelinde olduğu gibi Mersin'de da sağ kanadın ezici bir üstünlüğü gözlemlenir. Mersin il genel seçimlerinde sağ partiler Mersin'de, Türkiye geneli belediye başkanlığı seçimlerinde aldıklarından yaklaşık yüzde 11 daha fazla oy alır.

Tablo 4: 1963 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
AP	45.48	500	59.99	62.75
CHP	36.22	337	37.97	31.06
CKMP	3.06	8	-	-
MP	3.09	6	-	-
TİP	0.40	-	0.78	2.54
YTP	6.51	55	-	-
BAGIMSIZ	5.24	139	1.26	3.65
DİĞER	0.00	-	-	-
TOPLAM	100	1045	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 4'te de görüldüğü gibi, Mersin belediye başkanlığı seçiminde sol yelpazenin aldığı oy, Türkiye genelinde aldıklarının yaklaşık 3 puan gerisinde kalır. Partiler bağlamında ise, il genel meclisi seçimlerinin Mersin'deki tartışmasız galibi, yaklaşık yüzde 60'lık oy oranı ile Adalet Partisi'dir (Tablo 3). İkinci parti konumundaki Cumhuriyet Halk Partisi'nin oy oranı ise yüzde 37.97'de kalır. Bu seçimlerde Mersin şehri merkez belediye başkanlığını da yüzde 62.75'lik oy oranı ile AP kazanır.

1968 yılı yerel seçim sonuçları

Normalde 17 Eylül 1967 tarihinde yapılması gerekirken, 2 Haziran 1968'e ertelenen 1968 yerel seçimlerine Adalet Partisi (AP), Birlik Partisi (BP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP), Güven Partisi (GP), Millet Partisi (MP), Türkiye İşçi Partisi (TİP), Yeni Türkiye Partisi (YTP) ve Bağımsız adaylar katıldı. Seçim öncesinde parti içi demokrasi tartışmalarının gölgesinde gerçekleştirilen bu seçimlerin belki de en kayda değer sonucu, Türkiye genelinde 1243 belediye başkanlığından 230'unu bağımsız adayların kazanmasıdır (Akbulut, 2006-b). Bağımsız adayların önemli bölümünü Adalet Partisi'nden ayrılarak seçimlere bağımsız giren adaylar oluşturmuştur.

Tablo 5: 1968 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Genel Belediye Başkanlığı		
		Alınan Oy (%)	Başkanlık Sayısı	Başkanlıkların Oransal Dağılımı (%)
1968	Sağ Partiler Toplamı	50.12	693	55.75
	Sol Partiler Toplamı	33.24	290	23.33
	Diğerleri	16.64	260	20.92
Toplam		100	1243	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 6: 1968 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1968	Sağ Partiler Toplamı	64.67	37.14
	Sol Partiler Toplamı	35.09	31.04
	Diğerleri	0.24	31.82
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye genelinde, bir önceki yerel seçimlerde olduğu gibi, bu seçimlerde de yine sağ kanadın üstünlüğü göze çarpar. Bununla birlikte, 1968 yerel seçimlerinde Türkiye genelinde hem sağ hem de sol partiler, kısmi de olsa oy kaybına uğramıştır (Tablo 5). Bu seçimlerde sağ partilerin genel oy kaybı yüzde 1,5 sol partilerin ise yüzde 3 civarındadır. Bununla birlikte sağ partilerin kazandıkları belediye başkanlığı, hem sayısal hem de oransal bakımdan bir önceki seçimlerin üstündedir. Tablo 6'da da görüldüğü gibi, sağ partiler Türkiye genelinde 1243 belediye başkanlığının 643 tanesini kazanmıştır. Bu ise yüzde 51.75'lik bir orana karşılık gelmektedir.

Sonuçlar partilerin oy dağılımı açısından incelendiğinde ise 1968 yerel seçimlerinin galibinin, bir önceki seçimlerde olduğu gibi yine Adalet Partisi olduğu görülür. Türkiye genelinde aldığı yüzde 49.06'lık oy ile 1963 seçimlerine göre oy oranını yaklaşık yüzde 5 arttıran AP, bu seçimlerde toplam 681 belediye başkanlığı kazanmıştır. Öte yandan solun en güçlü partisi CHP ise, AP'nin tersine bu seçimlerde yüzde 10 civarında oy kaybına uğramıştır (Tablo 7). Cumhuriyet Halk Partisi'nin bu oy kaybı, çıkardığı belediye başkanlığı sayısına da yansımıştır: CHP 1963 yerel seçimlerinde toplamda 337 belediye başkanlığı kazanırken, 1968'de bu sayı 289'a gerilemiştir.

Tablo 7: 1968 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Genel (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
AP	49.06	681	51.45	35.09
BP	1.64	-	0.77	3.74
CHP	27.90	289	30.65	25.55

CKMP	1.00	6	0.77	0.56
GP	6.62	24	9.05	0.84
MP	3.50	12	3.36	0.65
TIP	2.72	1	3.67	1.75
YTP	0.72	-	0.04	-
BAGIMSIZ	6.83	230	0.24	31.82
TOPLAM	100	1243	100	100

Kaynak: *Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.*

Yerel seçim sonuçları Mersin ili özelinde incelendiğinde ise durumun, Türkiye genelinden pek de farklı olmadığı gerçeği ile karşılaşılır. Bir başka anlatımla 1968 yerel seçimlerinin Mersin'deki galibi de yine sağ kanat partileridir, Mersin merkez belediye başkanlığını, oyların yüzde 35'den fazlasını alan AP adayı Muhuttin UYAR kazanmıştır. Tablo 7'de de görüldüğü gibi bu seçimlerde Mersin'de, yüzde 31.82 ile ikinci sırayı bağımsız oylar almıştır. Mersin yerel seçimlerinde partiler ile ilgili dikkat çekici bir başka önemli sonuç ise CHP'nin yaşadığı yaklaşık 6 puanlık oy kaybıdır. Cumhuriyet Halk Partisi bu seçimlerde, Mersin merkezdeki seçmen desteğini, yüzde 31'den yüzde 25'e düşürmüştür,

1973 yılı yerel seçim sonuçları

1973 yerel seçimleri, 9 Aralık 1973'te gerçekleştirilmiştir. Bu seçimlerin, 12 Mart askeri müdahalesinden sonra yapılan ilk yerel seçimler olması bakımından, Türk toplumunun siyasi yaşamında ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Belediye başkanlıklarını başta Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Eskişehir olmak üzere toplam 33 ilde CHP, 22 ilde AP, 3 ilde MSP, 1 ilde DP ve 8 ilde Bağımsız adaylar kazanmışlardır.

1973 yerel seçim sonuçları genel olarak incelendiğinde, Türkiye genelinde ve Mersin özelinde siyasi gücün dağılımı ve değişim düzenlilikleri konusunda, çarpıcı bulgularla karşılaşılır. Bu seçimlerin en çarpıcı sonucu, daha önceki seçimlerde Türkiye genelinde ipi önde göğüsleyen sağ partilerin yaşadığı oy kaybıdır. Belediye başkanlığı seçimlerinde sağ partilerin oy oranı, yüzde 50'den yüzde 44'e düşmüştür. Buna karşın sol partilerin gücünde ise yüzde 9'un üstünde bir artış gözlemlenir. Bir başka anlatımla, sol partilerin toplam oy oranı bir önceki seçimlerde yüzde 33,24 iken, 1973 seçimlerinde yüzde 42,4'e yükselmiştir (Tablo 8). Sol kanadın oy oranlarındaki bu hızlı artış, doğal olarak kazanılan belediye başkanlığı sayısına da yansımıştır. 1968 seçimlerinde Türkiye genelinde belediye başkanlıklarının yüzde 23.33'ünü alan sol partiler, bu seçimlerde yerel yönetimlerin yüzde 33.52'sini kazanmıştır.

İl genel meclisi seçimlerinin galibi ise, aldığı yüzde 37.09 oy oranı ile sol kanadın temsilcisi Cumhuriyet Halk Partisi olmuştur. Bununla birlikte Adalet Partisi, il genel meclisi seçimlerinde liderliği CHP'ye kaptırmış olsa da, belediye başkanlığı seçimlerinde 1644 belediye başkanlığının 619'unu kazanarak; oy oranı bakımından olmasa da kazanılan başkanlık sayısı bakımından seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır. Türkiye genelinde belediye başkanlığı seçimlerinde de AP'den yüzde 9 daha fazla oy alan CHP'nin kazandığı belediye başkanlığı sayısı 551 olup, bu sayı AP'nin belediye başkanlığı sayısının altındadır.

Tablo 8: 1973 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1973	Sağ Partiler Toplamı	44.26	760	46.23
	Sol Partiler Toplamı	42.42	551	33.52
	Diğerleri	13.31	333	20.25
Toplam		100	1644	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2009 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 9: 1973 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1973	Sağ Partiler Toplamı	52.74	24.74
	Sol Partiler Toplamı	46.34	51.06
	Diğerleri	0.92	24.20
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Oyların siyasi yelpazeye dağılımı bağlamında Mersin yerel seçim sonuçları incelendiğinde de son derece çarpıcı bulgularla karşılaşılır: Mersin'de il genel meclisi seçimlerinin galibi sağ kanat iken, kent merkezinde belediye başkanlığı seçimlerinde sol kanadın ezici bir üstünlüğü gözlemlenir. Tablo 9'da da görüldüğü gibi, Mersin il genelinde sağ partiler, sol kanadın 6 puan önündedir. Oysa kent merkezinde durum çok farklıdır. Mersin merkez belediye başkanlığı seçimlerinde, sol kanadın oy oranı sağ kanadın toplam oy oranlarının iki katından daha fazladır. Bir başka anlatımla kent merkezinde sol partiler toplamda, sağ partiler toplamından 27 puan daha fazla oy oranına ulaşmayı başarmıştır.

1973 Mersin yerel seçim sonuçları, bir önceki dönem Mersin sonuçları ile karşılaştırıldığında oldukça önemli sonuçlara ulaşılır. 1973 yerel seçimlerinde Mersin ili genelinde sağ kanat ciddi bir kan kaybına uğramıştır. Sağ kanadın bir önceki seçimlerde Mersin il genel meclisi seçimlerinde yüzde 64.67 olan

seçmen desteği yüzde 52.74'e gerilemiştir. Bir başka anlatımla sağ kanat bu seçimlerde yüzde 18.45'lik bir oy kaybına uğramıştır.

Partilerin kazandığı seçmen desteği bakımından Mersin'in siyasi yapısı incelendiğinde, çok çarpıcı sonuçlar ile karşılaşılır. Bu seçimlerin en çarpıcı sonucu, Mersin belediye başkanlığı seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin seçmen desteğini yaklaşık ikiye katlayarak, 1963'den beri belediye başkanlığını ilk kez kazanmasıdır. Bir başka anlatımla CHP bir önceki seçimlerde yüzde 25.55 olan siyasi gücünü yüzde 49.94'e yükseltmiştir. Buna karşın sağ kanadın en büyük temsilcisi konumundaki AP ise, oy gücünü yüzde 36.36 oranında kaybetmiştir. Bir başka anlatımla 1968 belediye başkanlığı seçimlerinde yüzde 35.09 olan seçmen desteğini yüzde 22.33'e kadar geriletmiştir. Bu oy oranları dikkate alındığında, 1973 yerel seçimlerinin Mersin'in siyasi yapısı açısından önemli bir kırılma noktası oluşturduğu kolayca söylenebilir.

Tablo 10: 1973 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
AP	32.32	619	34.56	22.33
CGP	2.90	36	0.86	-
CHP	37.09	551	44.97	49.94
DP	10.75	104	12.50	1.82
MHP	1.33	5	4.55	-
MP	0.09	-	-	-
MSP	6.20	32	1.12	0.59
TBP	0.41	-	0.51	1.12
BAGIMSIZ	8.91	293	0.92	24.20
DİĞER	0.00	4	-	-
TOPLAM	100	1644	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007-2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Burada vurgulanması gereken önemli nokta, 1973 yerel seçimlerinde hem Türkiye genelinde ve hem de Mersin özelinde Adalet Partisi'nin yenilgisinde en büyük rolü belki de CHP'den ziyade DP olmuştur. Çünkü bu seçimlerde, Saadettin Bilgiç'in başkanlığındaki DP'nin, Menderes'in Demokrat Parti'sinin gerçek temsilcisininin Adalet Partisi değil kendileri olduğu yönündeki propagandası AP'ye bir hayli oy kaybettirmiştir (Yayman, 2006-a). Özünde AP ile aynı kaynaktan beslenen DP, il genel meclisi seçimlerinde Mersin'de yüzde 12.50'lik oy oranı ile üçüncü parti olmayı başarmış ve Mersin'de AP'ye çok ciddi bir oy kaybı yaşatmıştır (Tablo 9). Erbakan'ın MSP'si ise bu seçimlerde Mersin'de Türkiye genelinde aldığı oyları çok altında bir seçmen desteğine ulaşabilmiştir.

1977 yılı yerel seçim sonuçları

On bir siyasi partinin yarıştığı 1977 yerel seçimleri 11 Aralık 1977 tarihinde gerçekleştirildi. 1970'li yıllar, toplumsal ve siyasal hayatımızda son derece büyük çatışma, karmaşa ve çalkantıların yaşandığı yıllardır. 1977 yerel seçimleri de bu siyasi kaos ortamında gerçekleştirilmiştir. Bu yerel seçimlerde, Türk siyasi hayatında birçok ilkler yaşanmıştır. Bu ilklerden belki de en kayda değer olanı, Türkiye genelinde ilk kez sol partilerin toplam oy oranı, sağ partilerin toplamının üzerinde gerçekleşmiş olmasıdır. 1968 belediye başkanlığı seçimlerinde başlayan solun Türkiye'de yükseliş trendi, bu seçimlerde tarihi zirvesine ulaşmış ve sol partilerin toplam oy oranı yüzde 48 olarak gerçekleşmiştir. Sağ partilerin toplam oy oranında da yüzde 2'lik bir artış olmakla birlikte bu artış, sağın Türkiye genelindeki gelenekselleşmiş üstünlüğünü korumasına yetmemiştir.

Bu seçimlerde yaşanan ilkler partiler bazında da sürmüştür ve seçimin galibi Cumhuriyet Halk Partisi olmuştur. CHP (Kili, 1976), bir önceki seçimlerde aldığı yüzde 37.09'luk oy oranını 4,5 puanın üzerinde arttırarak yüzde 41.75'e yükseltmiş ve bu seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır. CHP il genel meclisi seçimlerinde gerçekleştirdiği bu çıkışı, Türkiye genelinde 1730 belediye başkanlığından 714'ünü kazanarak da somutlaştırmıştır. Önceki belediye başkanlığı seçimlerinin geleneksel galibi AP ise, bu seçimlerde Türkiye genelinde toplam 699 belediye başkanlığı kazanmıştır (Tablo 11).

Tablo 11: 1977 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Genel		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1977	Sağ Partiler Toplamı	46.23	807	46.65
	Sol Partiler Toplamı	48	714	41.27
	Diğerleri	5.77	209	12.08
Toplam		100	1730	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 12: 1977 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1977	Sağ Partiler Toplamı	52.03	31.63
	Sol Partiler Toplamı	47.97	68.37
	Diğerleri	-	-
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Bu seçimlerin partiler bazındaki bir başka önemli sonucu da, Milliyetçi Hareket Partisi'nin Türkiye'nin siyasi yaşamındaki hızlı yükselişidir. 1973 il genel meclisi seçimlerinde yüzde 1.33 oy

oranı ve 5 belediye başkanlığı ile marjinal bir parti görünümü sergileyen MHP, 1977 il genel meclisi seçimlerinde gücünü 4 kat arttırmış ve yüzde 6.62'lik oy oranına (Tablo 13) ulaşmıştır. Türkiye genelinde kazandığı toplam 55 belediye başkanlığı ile de, kitle partisi olma yolundaki ilerleyişini sürdürmüştür. MHP kazandığı belediye başkanlığı sayısı bakımından 1977 yerel seçimlerinden en büyük dördüncü parti olarak çıkmıştır. MSP ise bir önceki seçimlerdeki gücünü korumuş, oy oranı bakımından il genel meclisi seçimlerinde dördüncü sıraya yükselmiştir. Belediye başkanlığı seçimlerinde ise kazandığı 48 belediye başkanlığı ile MHP'nin ardından beşinci sırada yer almıştır. Demokrat Parti ise, bir önceki seçimlerdeki çıkışını bu seçimlerde sürdürememiş, oy oranını yüzde 10'dan yüzde 1'e düşürerek, neredeyse Türkiye'nin siyaset sahnesinden silinme noktasına gelmiştir.

1977 yerel seçimlerinde Mersin özelinde ise Türkiye genelinden çok daha çarpıcı sonuçlar gözlemlenmiştir. Mersin il genel meclisi seçim sonuçları Türkiye genel ortalaması ile oldukça paralellikler gösterir. Örneğin il genel meclisi seçimlerinde sağ kanat kısmi bir güç kaybı içinde ve sol kanat önemli ölçüde güçlenmeye başlamış olsa da, sağ partiler Mersin'deki geleneksel üstünlüğünü yine de sola kaptırmamıştır. Belediye başkanlığı seçimlerinde de, bir önceki seçimlerde ciddi varlık gösteren bağımsız adayın seçmenlerinin desteğinin önemli bir kısmını kendi tarafına çekmesini başarmıştır. Hatta bir önceki seçimlerde yüzde 24.74 olan seçmen desteğini yüzde 31.63'e yükseltmeyi başarmıştır. Ne var ki sağın oylarındaki bu kıpırdanış, sol kanadın Mersin kentindeki hızlı yükselişi karşısında sönük kalmıştır. Sol partiler bir önceki seçimlerde yüzde 51.06 olan oy oranını 17 puandan fazla arttırarak yüzde 68.37'ye yükseltmiştir. Bu ise yüzde 33,9'luk bir oransal artışa karşılık geliyordu (Tablo 12 ve 9).

Tablo 13: 1977 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
AP	37.10	699	40.51	28.95
CGP	0.63	8	-	-
CHP	41.73	714	45.92	66.47
DP	1.00	5	1.13	0.76
MHP	6.62	55	7.78	-
MSP	6.91	48	2.61	1.92
SDP	0.03	-	0.16	-
TBP	0.23	1	0.41	1.24
TIP	0.51	-	0.76	-
TSIP	0.23	-	0.72	0.66
BAGIMSIZ	5.00	200	-	-
TOPLAM	100	1730	100	100

Kaynak: *Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.*

Solun Mersin'deki bu hızlı yükselişinde en büyük rolü ise Cumhuriyet Halk Partisi oynamıştır. CHP'nin Mersin il genel meclisi seçimlerindeki oy oranındaki yaklaşık bir puanlık artış fazla manidar olmasa da, kent merkezinde belediye başkanlığı seçimlerinde sergilediği hızlı çıkış gözlerden kaçmayacak türdendir. 1973 seçimlerinde yüzde 49.94 olan seçmen desteği baş döndürücü bir artışla yüzde 66.47 yükselmiştir. Mersin belediye başkanlığını da, CHP adayı Ali Kaya MUTLU kazanmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisi ise, Türkiye genelinde gerçekleştirdiği başarının bir benzerini Mersin il genel meclisi seçimlerinde de sergilemiştir. Daha önce Mersin il genelinde yüzde 4.55 civarında olan siyasi gücünü, yüzde 71'e yakın arttırarak yüzde 7.78'e taşımış ve Mersin'in siyasi yapısı içinde üçüncü parti konumuna ulaşmıştır. Öte yandan Erbakan'ın Milli Selamet Partisi de, Mersin'de yüzde 1.12'lik oy oranını, bir önceki seçimlere göre yüzde 133 civarında arttırarak seçmen desteğini yüzde 2.61'e taşımıştır.

1984 yılı yerel seçim sonuçları

25 Mart 1984'te yapılan 1984 yerel seçimlerinin de, "12 Eylül ara rejimi'nden" sonra yapılan ilk yerel seçimler (Şener, 2006) olması nedeniyle, yakın Türk siyasi tarihinde ayrı bir yeri vardır. Bu seçimlerdeki siyasi yarışa altı parti katılmıştır: Anavatan Partisi (ANAP), Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP), Doğru Yol Partisi (DYP), Halkçı Parti (HP), Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) ve Refah Partisi (RP). Turgut Özal'ın liderliğini yaptığı Anavatan Partisi, 1983 genel seçimlerinde kazanmış olduğu iktidar partisi olma avantajlarını da kullanarak, seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır.

12 Eylül 1980 darbesi öncesinde ciddi bir oy kaybı yaşayan siyasi yelpazenin sağ kanadı, darbe sonrasında toparlanma sürecine girmiş ve 1983 genel seçimlerinde çok büyük oy artışı sağlamıştır. Sağ kanat genel seçimlerin benzeri bir hızlı yükseliş trendini yerel seçimlerde de yakalamıştır. Bir önceki belediye başkanlığı seçimlerinde, Türkiye genelinde yüzde 46 civarında oy alarak toplam oy bakımından solun gerisinde kalan sağ partiler, bu seçimlerde oylarını yüzde 60'a taşımışlardır. Sol partilerin 1984 yerel seçimlerinde aldığı toplam oy oranı incelendiğinde, 1980 darbesinin Türkiye açısından siyasi sonuçları, daha bir netlik kazanır. 1980 darbesi öncesinde gerçekleştirilen son yerel seçimlerde, Türkiye'nin genel siyasi yapısı içinde yüzde 48'lik tarihi bir başarıya imza atan sol kanat, darbe sonrası ilk yerel seçimlerde, bu gücünün yaklaşık üçte birini kaybedecektir. Olayın daha da çarpıcı boyutu, bir önceki seçimleri galip bitiren sol kanat (Kışlalı, 1994) darbe sonrasında, sağ

partiler toplamının ancak yarısı kadar, yani yüzde 32.63'lük bir oy oranına ulaşabilmiş olmalarıdır (Tablo 17). Bütün bu sonuçlar, Kenan Evren liderliğinde gerçekleştirilen 1980 darbesinin (Yetkin, 1992), Türkiye'de sol kanadı zayıflatıp, sağ siyaset kültürünü toplum yaşamında ön plana çıkarmak ve güçlendirmek gibi bir işlevi yerine getirdiği (Kırçak, 1994) yönündeki iddiaları destekler doğrultudadır.

Tablo 14: 1984 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Genel		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1984	Sağ Partiler Toplamı	64.23	1222	71.88
	Sol Partiler Toplamı	32.63	372	21.88
	Diğerleri	3.14	106	6.24
Toplam		100	1700	100

Kaynak: *Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.*

Partilerin kazandıkları belediye başkanlığı sayısı irdelendiğinde de bulgular, yukarıdaki iddiaları destekler doğrultudadır. Darbe öncesi son yerel seçimlerde sol partiler, Türkiye genelindeki 1730 Belediye başkanlığının 714'ünü kazanmıştı. Bu seçimlerde ise yarı yarıya güç kaybederek 1700 belediye başkanlığının ancak 372'sini kazanabilmiştir. Bir başka anlatımla, darbe öncesinde Türkiye genelinde yerel gücün yüzde 41.27'sini elinde tutan sol kanat, darbe sonrası yerel seçimlerde ancak yüzde 21.88'lik bir güce ulaşabilmiştir. Sağ kanat ise darbe öncesi Türkiye'de yerel yönetimlerin yüzde 46.65'ini elinde bulundururken, darbe sonrasında bu güçlerini çarpıcı bir şekilde arttırarak yüzde 71.88'e taşımıştır (Tablo 14).

1984 yerel seçimlerinde sağ kanadın yükselişine en büyük katkıyı yapan parti ise, aynı zamanda bu seçimlerin tartışmasız galibi konumundaki Özal'ın Anavatan Partisi'dir. Amerika'nın ve Türk iş dünyasının doğrudan desteğinin yanı sıra, darbeyi yapan generallerin de dolaylı desteğini alan ANAP, dört eğilimi birleştirme sloganıyla bu seçimlere girmiştir (Ahmad, 1993). ANAP'ın "toplayıcı partilere" özgü bu yaklaşımı, bir süreliğine de olsa kendisine oldukça önemli oy desteği kazandırmıştır. Ne var ki bu başarı uzun süre kalıcı olmayacak ve ileriki dönemlerde sürdürülemezdir. Geçiş döneminin olağanüstü koşulları sona erip, ana siyasi ekoller örgütlenmelerini tamamlayıp, demokratik yaşamda taşlar yerine oturmaya başladığında ise ANAP ciddi oranda kan kaybetmeye başlayacaktır.

Öte yandan sol kanadın en güçlü partisi konumundaki Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ise kazandığı yüzde 23.35'lik seçmen desteği ile seçimlerden ikinci büyük parti olarak çıkmıştır. Rakibi SODEP'i aşırı solculukla suçlayan (Şener, 2006) ve klasik bir sosyal demokrat parti olma özelliğini ön plana çıkararak Halkçı Parti (HP) ise, bu seçimlerde ancak yüzde 8.76 oranında oy almış ve ancak dördüncü sırada yer alabilmiştir. Öte yandan, sağ kanadın öteki partileri DYP yüzde 13.25'le üçüncü, MDP yüzde 7.09'la beşinci, MSP'nin mirasçısı konumundaki RP ise yüzde 4.40 ile altıncı sırada yer almıştır (Tablo 16).

Tablo 15: 1984 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1984	Sağ Partiler Toplamı	61.19	51.70
	Sol Partiler Toplamı	38.58	47.50
	Diğerleri	0.23	0.80
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

İl genel meclisi seçimleri Mersin özelinde incelendiğinde de, Türkiye geneline paralel sonuçlar ile karşılaşılır. Oy oranlarında bazı önemli değişiklikler olsa da, partilerin Mersin'deki başarı sıralaması neredeyse Türkiye genelinin aynıdır. Yalnızca DYP ile HP'nin sıralamadaki yerleri değişmiştir. Öte yandan oyların siyasi yelpazeye dağılımı bakımından da Mersin'in siyasi yapısında önemli bir değişim göze çarpar. Sol kanat bu seçimlerde, Mersin ili genelinde 9 puanın üzerinde bir güç kaybederken, sağ kanat ise solun bu kaybını kendi artı hanesine yazdırmayı başarmıştır.

Tablo 16: 1984 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
ANAP	41.52	868	43.91	44.76
SODEP	23.35	280	24.40	27.05
DYP	13.25	233	10.42	3.11
HP	8.76	92	14.19	20.45
MDP	7.09	105	5.50	1.81
RP	4.40	16	1.36	2.02
BAGIMSIZ	1.63	106	0.23	0.80
DİĞER	0.00	-	-	-
TOPLAM	100	1700	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Sağ kanat bu seçimlerde Mersin kent merkezinde, il genelinde kazandığından daha büyük bir başarı elde etmiştir. Hatırlanacağı gibi bir önceki yerel seçimlerde Mersin kent merkezinde sağ kanadın yerel güç pastasından aldığı pay yüzde 31.63 idi (Tablo 12). 1984 seçimlerinde ise desteğini 20 puandan fazla arttırarak yüzde 51.70'lik bir güce ulaşmıştır. Oransal olarak değerlendirildiğinde ise bu yüzde 63'ün üzerinde bir oy artışı anlamı taşıyordu.

Sol kanat ise bu seçimlerde Mersin kent merkezinde çok büyük bir yara almıştır. Darbe öncesi son yerel seçimlerde, Mersin kent merkezinde yüzde 68'in de üzerinde olan seçmen desteği bu seçimlerde yüzde 47.50'ye kadar düşmüştür. Bu ise yüzde 30'u da aşan bir güç kaybı demek oluyordu.

Öte yandan Mersin yerel seçimlerinin, hem il genelinde hem de kent merkezinde tartışmasız galibi Anavatan Partisi (ANAP)'dir. ANAP, Mersin il genelinde en yakın rakibi konumundaki SODEP'e 19,5 puanlık fark atarak seçimlerde büyük bir başarıya imza atmıştır. ANAP, belediye başkanlığı seçimlerinde de benzer bir performans sergilemiştir: Yüzde 27.05'lik seçmen desteği ile ikinci parti konumunda bulunan SODEP'ten, 17,7 puan daha fazla oy alarak seçimlerde ipi önde göğüsleyen parti yine Özal'ın ANAP'ı olmuştur. Bir başka anlatımla Mersin belediye başkanlığını yüzde 44.76 gibi son derece yüksek bir oy oranı ile Seçimi ANAP'lı aday Hüseyin Okan MERZECİ kazanmıştır.

1989 yılı yerel seçim sonuçları

1989 Türkiye yerel seçimleri, 26 Mart 1989'da yapılmış ve seçimlere Anavatan Partisi (ANAP), Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP), Doğru Yol Partisi (DYP), Demokratik Sol Parti (DSP), Refah Partisi (RP), Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) ve Islahatçı Demokrasi Partisi (IDP) katılmıştır. Darbe sonrası ikinci yerel seçimler olma özelliği taşıyan bu seçimlerde de, Türk siyasi ve toplumsal hayatı açısından çok çarpıcı gelişmeler yaşanmıştır.

Öncelikle seçimlerin galibinin hangi siyasi parti olduğu incelendiğinde, Türk siyaset yaşamında yaşanan bu değişim daha çarpıcı bir şekilde gözler önüne serilir. Hatırlanacağı gibi, bir önceki seçimlerin galibi sağ yelpazeden Anavatan Partisi idi. 1989 yerel seçimleri sonuçlandığında ise Türkiye çok daha farklı bir tablo ile karşı karşıya kaldı. Bu seçimlerin hem il genel meclisi seçimleri, hem de belediye başkanlığı seçimlerinde Türkiye geneli galibi Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP)'dir.

Halkçı Parti (HP) ve Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP)'nin birleşmesiyle Kasım 1985'te kurulan Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP), 1989 yerel seçimlerinde, solun yerel seçimlerdeki ikinci tarihi çıkışını gerçekleştirmiştir. Bilindiği gibi solun ilk çıkışını, 1977 yerel seçimlerinde Ecevit'in CHP'si

gerçekleştirmişti. CHP 1977 yerel seçimlerinde Türkiye genelinde yüzde 41.73 oranında seçmen desteğine ulaşmış ve 714 belediye başkanlığı kazanmıştı.

1989 il genel meclisi seçimlerinde sol kanat SHP ile önemli bir rüzgâr yakalamıştır. Bu çıkış, 1977 seçimlerindeki gibi çok görkemli olmasa da, Türk siyasi yaşamı açısından oldukça büyük önem taşır. SHP bu seçimlerde yüzde 28.69 oy alarak, birinci parti olmuştur. Öte yandan belediye başkanlığı seçimlerinde de en yakın rakibi ANAP'tan 82 daha fazla belediye başkanı çıkararak, toplamda 652 belediye başkanlığı ile seçimin galibi olmuştur. Toplam oy bağlamında da sol kanat, darbe sonrası ilk yerel seçimlerde yüzde 32.63'e kadar düşen siyasi gücünü, 1989 belediye başkanlığı seçimlerinde yüzde 39.22'ye yükseltmiştir (Tablo 17). 1989 Türkiye yerel seçimlerinin mağlubu ise hiç tartışmasız, genel seçimlerde iktidarı elinde bulunduran Anavatan Partisi'dir.

Tablo 17: 1989 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Genel		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1989	Sağ Partiler Toplamı	59.48	1225	61.74
	Sol Partiler Toplamı	39.22	689	34.73
	Diğerleri	1.3	70	3.53
Toplam		100	1984	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 18: 1989 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1989	Sağ Partiler Toplamı	59.35	45.62
	Sol Partiler Toplamı	40.65	54.34
	Diğerleri	-	0.04
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Seçim sonuçları daha ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, partiler bazında seçimin galibi SHP olsa da, oyların siyasi yelpazeye dağılımı temelinde yine sağ kanadın üstünlüğü göze çarpar. Ancak sağ kanat bu seçimlerde Türkiye genelinde, 1984 seçimleri ile kıyaslandığında, yaklaşık yüzde 5 civarında oy kaybetmiştir. Bununla birlikte sağ kanadın toplam oy oranının yüzde 60'ı bulduğu ve sol partiler toplamından 20 puan daha fazla oy almayı başardığı yadsınamaz bir gerçektir.

Kazanılan belediye başkanlıklarının oransal dağılımı bakımından da sağın kan kaybının devam ettiği görülür: Sağ partiler bir önceki seçimlerde, Türkiye sathındaki belediye başkanlıklarının yüzde 71.88 kazanmışlardı. 1989 seçimlerinde ise bu oran, yüzde 61.78'e kadar gerilemiştir. Bununla birlikte bu

seçimlerde sağ kanat, sol kanatın neredeyse 2 katı daha fazla belediye başkanlığı kazanmıştır (Tablo 17 ve 19).

Tablo 19: 1989 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
ANAP	21.80	570	25.19	31.32
DSP	9.03	37	5.79	3.65
DYP	25.13	550	24.20	7.04
IDP	0.94	7	0.54	0.38
MCP	4.14	24	4.67	1.19
RP	9.80	74	4.75	5.69
SHP	28.69	652	34.86	50.69
BAGIMSIZ	0.47	70	-	0.04
DİĞER	0.00	-	-	-
TOPLAM	100	1984	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Seçim sonuçları Mersin özelinde incelendiğinde de, Mersin'in siyasi yapısı ile ilgili son derece önemli bulgularla karşılaşılır. Tablo 18'de de açıkça görüldüğü gibi bu dönemde de Mersin ili genelinin siyasi yaşamında sağ siyaset geleneğinin ağır basar. Daha net bir anlatımla, bu dönemde sağın Mersin'in siyasi yapısı içindeki yeri yüzde 60'ın biraz altında, solun payı ise yüzde 40'ın biraz üzerindedir. Bir önceki seçim sonuçları dikkate alındığında ise sağ oylarda kısmi de olsa bir düşüş, sol oylarda ise küçük de olsa bir yükseliş göze çarpar.

Bununla birlikte asıl çarpıcı değişim Mersin kent merkezinin siyasi yapısında gözlemlenir. Bir önceki seçimlerde Mersin kent merkezinde de yerel güç, sağ kanadın kontrolünde iken, bu seçimlerde ibre sola dönmüş, siyasi yapıda sola doğru bir kayma yaşanmıştır. Bir başka anlatımla sağ kanat yüzde 11.76'lık bir oy kaybıyla siyasi yapıdaki üstünlüğü sol kanada kaptırmıştır. Sol kanat ise oylarını yüzde 14 oranında arttırarak bir önceki seçimlerde Mersin kent merkezinde sağ kanada kaptırdığı iktidarı geri almayı başarmıştır.

Mersin'de siyasi gücün partilere dağılımı incelendiğinde de bu seçimlerin hem il genel meclisi hem de belediye başkanlığı seçimlerinin tartışmasız galibinin Sosyal Demokrat Halkçı Partidir. Tablo 19'da açıkça görüldüğü gibi SHP, il genel meclisi seçimlerinde, yüzde 34.86 oranın seçmen desteği elde ederek Mersin ili genelinde birinci parti olmuştur. CHP bu seçimlerde en yakın rakibi ANAP'tan

yüzde 38.39 oranında daha fazla oy almayı başarmıştır. Yine bu seçimlerde ikinci ve üçüncü, sırayı birbirlerine son derece yakın oy oranları ile iki sağ parti ANAP ve DYP paylaşmıştır.

Mersin merkez belediye başkanlığı seçimlerinde ise SHP'nin daha ezici bir üstünlüğü göze çarpar. SHP, 1989 belediye başkanlığı seçiminde, Mersin kentinde oyların yarıdan fazlasını alarak, bir önceki seçimlerde ANAP'a kaptırdığı belediye başkanlığını da geri almayı başarmıştır. Mersin belediye başkanı, SHP adayı Ali Kaya MUTLU olmuştur. Kısaca denilebilir ki, bu seçimlerde Mersin'in siyasi yapısına sol siyaset geleneği, özellikle de Sosyal Demokrat Halkçı Parti damgasını vurmuştur.

1994 yılı yerel seçim sonuçları

27 Mart 1994 tarihinde gerçekleştirilen yerel seçimlere 13 siyasi parti katılmıştır. Bu siyasi partiler Anavatan Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Demokratik Sol Parti, Doğru Yol Partisi, İşçi Partisi, Millet Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Refah Partisi, Sosyal Demokrat Halkçı Parti, Sosyalist Birlik Partisi ve Yeniden Doğuş Partisidir. Bu seçimlerde partiler Türkiye genelinde toplam 2710 belediye başkanlığı için yarışmışlardır.

1994 belediye başkanlığı seçimlerinde sağ kanatta büyük bir toparlanma gözlemlenir. Sağ kanat için önceki seçimlerde yaşanan kaybı durmuştur. Bunun da ötesinde sağ partiler, Türkiye genelinde çok hızlı bir şekilde toparlanıp güçlerini arttırmışlardır: Sağ partilerin Türkiye genelindeki toplam seçmen desteği, 1989 seçimlerinde yüzde 59.48 iken, 1994 belediye başkanlığı seçimlerinde, yüzde 20'den fazla artış göstererek yüzde 70.13'e yükselmiştir. Bu durum kazanılan belediye başkanlığı sayısına da yansımıştır. Sağ partiler 1989 seçimlerinde, Türkiye genelinde toplam 1984 belediye başkanlığının 1225'ini kazanırken, 1994 seçimlerinde 2710 belediye başkanlığının 2143'ünü kazanmıştır.

Tablo 20: 1994 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1994	Sağ Partiler Toplamı	70.13	2143	79.08
	Sol Partiler Toplamı	29.09	523	19.32
	Diğerleri	0.78	44	1.6
Toplam		100	2710	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 21: 1994 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1994	Sağ Partiler Toplamı	70.02	63.03
	Sol Partiler Toplamı	29.98	36.97
	Diğerleri	-	-
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Yerel yönetimlerde kazanılan güç oransal bakımdan incelendiğinde sağ kanadın seçim zaferinin büyüklüğü daha açık bir şekilde gözler önüne serilir. Sağın bir önceki seçimlerde yerel yönetimlerde elde ettiği güç yüzde 61.74 iken, bu seçimlerde yüzde 79'u aşmıştır (Tablo 20). Bir başka anlatımla, ülkedeki yerel yönetimlerin neredeyse beşte dördü sağ partilerin kontrolüne geçmiştir. Sağın bu hızlı yükselişinde öncülüğü DYP ve ANAP yapmış olsa da, MHP ve RP'nin de bu yükselişe katkısı yadsınamayacak ölçüde büyük olmuştur.

Sağdaki bu hızlı toparlanma ve yükseliş, sol kanat için ağır bir hezimet anlamına geliyordu. Sağın bu hızlı yükselişi karşısında büyük bir güç kaybı yaşayan sol partilerin Türkiye genelindeki oy kaybı, bir önceki seçimlere göre yüzde 10'a yaklaşmıştır. 1989 yerel seçimlerinde, Türkiye genelinde belediye başkanlıklarının yüzde 34.73'ü sol partilerin elinde iken, 1994 seçimlerinde bu güç, yüzde 44.37'lik bir kayıpla, yüzde 19.32'ye gerilemiştir. Solun yerel yönetimlerdeki bu büyük düşüşünde en büyük katkı SHP'den gelmiştir. Bir önceki seçimlerde yüzde 28.69 oy oranı ile sol açısından tarihi bir başarıya imza atan SHP; 1994 il genel meclisi seçimlerinde oy oranını yüzde 13.53'e düşürerek bu kez tarihi bir hezimete imza atmıştır (Tablo 22). Bu başarısızlık, SHP'nin yerel yönetim anlayışının, halk tarafından kabul görmediğinin bir göstergesi olarak da yorumlanabilir. Solun öteki iki partisinden CHP 64 belediye başkanlığı kazanarak yerel güç hiyerarşisinin altıncı sırasında, DSP ise 23 belediye başkanlığı ile ancak sekizinci sırada kendisine yer bulabilmiştir.

1994 yerel seçimlerinde partiler bazında, en dramatik çöküşü SHP yaşarken, en büyük başarıyı da Erbakan'ın Refah Partisi gerçekleştirmiştir. Kazanılan belediye başkanlığı ve il genel meclisi seçimi oy oranı bakımından ilk iki sırayı sağ kanattan DYP ve ANAP paylaşmıştır. Bununla birlikte RP, bir önceki seçimlerde yüzde 9.80 olan oy oranını, seçim öncesi gerçekleştirilen kamuoyu araştırmalarını da yanıltarak (Bayramoğlu, 2006-a), 1994 il genel meclisi seçimlerinde ikiye katlamayı başarmıştır. Böylece RP ve temsil ettiği siyasi gelenek, yakın Türk siyasi tarihinde ilk kez, Türk siyasi yaşamında yerel yönetimlerde yüzde 19.14'lük bir güce ulaşmıştır. Bir önceki seçimlere Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) adı altında katılan milliyetçi kanat, 1994 seçimlerine Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) kimliği

ile girmiş ve bu partide oy oranını iki kat arttırarak, 118 belediye başkanlığı kazanmıştır. MHP'nin yerel yönetimlerde güçlenerek beşinci parti konumuna yükselmesinde, Alparslan Türkeş döneminde sergilenen “modern”, “laik”, “kentli” çehresi önemli rol oynamıştır (Bayramoğlu, 2006). Türkeş'in ölümünden sonra genel başkan seçilen Devlet Bahçeli'nin de bu kimliğe sahip çıkması MHP'ye, 1999 genel seçimlerinde daha büyük bir başarı getirecektir.

Tablo 22: 1994 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
ANAP	21.09	793	25.48	37.28
BBP	1.26	11	0.74	0.27
CHP	4.61	64	8.03	7.91
DP	0.53	6	0.43	0.48
DSP	8.75	23	5.07	5.56
DYP	21.41	886	21.14	11.11
IP	0.28	-	0.34	0.33
MHP	7.95	118	14.22	5.11
MP	0.45	-	0.43	0.21
RP	19.14	329	7.12	8.03
SBP	0.29	-	0.36	-
SHP	13.53	436	16.52	23.50
YDP	0.37	-	0.13	0.21
BAGIMSIZ	0.34	44	-	-
DİĞER	0.00	-	-	-
TOPLAM	100	2710	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Oyların siyasi yelpazeye dağılımı açısından incelendiğinde il genel meclisi seçimlerinde, Mersin ili yerelinde de durum Türkiye geneli ile oldukça benzer bir görünüm sergiler. Mersin ilinin toplumsal ve siyasi yapısında gelenekselleşmiş bir gücü olan sağ kanat, 1989 il genel meclisi seçimlerinde aldığı yüzde 59.35'lik seçmen desteğini, 1994 seçimlerinde yüzde 70'in üzerine taşımayı başarmıştır. Bu oranlar sağ yelpazenin Mersin ilinin siyasi yapısı içinde yüzde 17.98'lik bir güç artışı gerçekleştirdiği anlamına gelir. Buna karşın sol kanat ise Mersin ili genelinde büyük bir güç kaybı yaşamıştır. Bir önceki seçimlerde yüzde 40'lar civarında olan gücünü, büyük oranda kaybederek seçmen desteğini yüzde 30'un da altına düşürmüştür.

Sol kanadın Mersin'de yaşadığı güç kaybı, belediye başkanlığı seçimlerinde daha da ileri boyutlara ulaşmıştır. Sol kanat bir önceki belediye başkanlığı seçimlerinde Mersin'de toplam yüzde 54.34 oranında seçmen desteğine ulaşmış olmasına rağmen bu gücünü 1994 seçimlerinde büyük ölçüde

yitirmiştir (Tablo 21). Bir başka deyişle solun Mersin kentindeki güç kaybı yüzde 31'i aşarak, seçmen desteği yüzde 36.97'e düşmüştür.

Mersin'in siyasi yapısı partilerin oy oranı temel alınarak incelendiğinde 1994 seçimlerinde önemli bulgularla karşılaşılır. Mersin il genel meclisi seçimlerinde birinci sırada yüzde 25.48'lik oy oranı ile ANAP yer almıştır. Aldıkları seçmen desteği bakımından sıralandıklarında ikinci sırada DYP, üçüncü sırada SHP, dördüncü sırada MHP ve beşinci sırada RP yer alır. Dikkat edilirse, bu seçimlerde Mersin'de güç bakımından ilk beş sırada yer alan partilerden dört tanesini sağ partiler oluşturmaktadır. Bütün bunlar bile bu seçimlerde, Mersin'in siyasi yapısı içinde sağ yelpazenin ulaşmış olduğu gücü açıklamaya yetecek niteliktedir.

Mersin belediye başkanlığı seçimlerinde de birinci sırayı Anavatan Partisi öteki partilere kaptırmayacaktır. 1994 Mersin belediye başkanlığı seçimini yüzde 37.28'lik oy oranı ile ANAP kazanmış ve Hüseyin Okan MERZECİ bu partiden belediye başkanı seçilmiştir. Öte yandan, Tablo 21'de de görüldüğü gibi, sol kanadın Mersin kent merkezinde elde ettiği güç, Mersin il genelinde kazandığı oylardan yaklaşık 7 puan daha fazladır. Önceki dönemlerde dikkate alındığında, Mersin'in siyasi yapısı içinde sol geleneğin potansiyel gücünün kent merkezinde, il geneline oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

1999 yılı yerel seçim sonuçları

20 siyasi partinin katıldığı 1999 yerel seçimleri, 18 Nisan 1999'da gerçekleştirilmiştir. Seçime katılan partiler 80 ilde, toplam 3200 belediye başkanlığı için yarışmıştır. Seçimlere Anavatan Partisi, Büyük Birlik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Türkiye Partisi, Demokratik Sol Parti, Doğru Yol Partisi, Fazilet Partisi, Halkın Demokrasi Partisi, İşçi Partisi, Liberal Demokrat Parti, Millet Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Sosyalist İktidar Partisi ve Yeniden Doğuş Partisi bütün illerde katılmıştır. Barış Partisi, Değişen Türkiye Partisi, Demokrat Parti, Emegın Partisi, Demokrasi ve Barış Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi ise bazı bölgelerde seçimlere katılmadı (Bayramoğlu, 2006-b).

Genel açıdan değerlendirildiğinde, 1999 yerel seçimlerinde Türkiye'nin siyasi yapısına yine sağ siyaset geleneği damgasını vurmuştur. Bu seçimlerde sağ kanat, kısmi bir oy kaybına uğrasa da, hem il genel meclisi hem de belediye başkanlığı seçimlerinde seçimleri açık ara önde tamamlamıştır. Tablo 23'te de görüldüğü gibi, sağ kanat belediye başkanlığı seçimlerinde Türkiye genelinde, toplam oyların yüzde 65'inden de fazlasını olarak, belediye başkanlıklarının yüzde 80'e yakınına kazanmıştır.

Bu oranlar, bir önceki seçim sonuçları ile son derece benzerlik gösterir. Daha net bir anlatımla sağ partiler, 1994 belediye başkanlığı seçimlerinde, ülke genelindeki toplam 2710 belediye başkanlığının 2143'ünü kazanmıştı. Bu sonuçlar, Türkiye genelinde belediye başkanlıklarının yüzde 79.08'ini elde etmek anlamına geliyordu. Sağ partiler, 1999 yerel seçimlerinde de, toplam 3215 belediye başkanlığından 2551'ini kazanmış ve oransal anlamda yüzde 79.35'lik büyük bir güce ulaşmıştır.

Sol kanadın toplam oy oranında ise, bir önceki seçimlerle kıyaslandığında, çok fazla bir değişiklik olmamıştır: Her iki seçimlerde de sol partiler, yerel iktidar pastasından yüzde 29 civarında bir pay alabilmiştir (Tablo 22). Kazanılan belediye başkanlığı sayısı ve oranı bakımından da durum benzerlikler taşır. 1999 seçimlerinde 523 belediye başkanlığı ile Türkiye'de yerel yönetimlerin yüzde 19.32'sini elinde bulunduran sol kanat, 1999 seçimlerinde 3215 belediye başkanlığının 562'sini kazanabilmiştir. Kazanılan belediye başkanlığı sayısı, bir önceki seçimlere göre artmış gibi görünse de (Tablo 23), oransal bakımdan durum pek de öyle değildir. Çünkü bu seçimlerde sol kanat yüzde 29.11'lik oy oranı ile ülke genelindeki belediye başkanlıklarının ancak yüzde 17.49'unu kazanabilmiştir.

Tablo 23: 1999 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
1999	Sağ Partiler Toplamı	65.78	2551	79.35
	Sol Partiler Toplamı	29.11	562	17.49
	Diğerleri	5.11	102	3.16
Toplam		100	3215	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 24: 1999 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
1999	Sağ Partiler Toplamı	60.00	43.07
	Sol Partiler Toplamı	33.25	38.61
	Diğerleri	6.75	18.32
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

1999 belediye başkanlığı seçimleri, oyların partilere dağılımı açısından da önemli sonuçlar ortaya koymuştur (Tablo 25). Öyle ki Türk siyasi tarihinde, 1963–1999 yılları arasında gerçekleştirilen yerel seçimlerde ilk kez, belediye başkanlarının partilere dağılımı temelinde ilk dört sırayı sağ partiler kazanmıştır. Daha açık bir anlatımla toplam 3215 belediye başkanlığının 779'unu kazanan ANAP

birinci sırada, 736 belediye başkanlığı kazanan DYP ikinci sırada, 499 belediye başkanlığı kazanan MHP üçüncü ve 488 belediye başkanlığı kazanan FP dördüncü sırada yer almıştır. Solun bu seçimlerdeki iki büyük partisi CHP ve DSP ise ancak beşinci ve altıncı sırada kendilerine yer bulabilmişlerdir. Bütün bu sonuçlar bile, Türk siyasi yaşamında sol siyaset geleneğinin yaşadığı başarısızlığı açık bir şekilde gözler önüne sermeye yeter. Ancak burada, DSP'nin belediye başkanlığı seçimlerinde yüzde 15.19'luk oy oranı ile ANAP ve FP'nin ardından üçüncü sırada yer almış olduğunun vurgulanması gerekir. Ne var ki DSP bu başarısını, kazanılan belediye başkanlığı sayısına yansıtamamıştır.

Öte yandan Türkiye il genel meclisi seçim sonuçları, oyların partilere dağılımı bakımından incelendiğinde ise çok daha farklı bir tablo ile karşılaşılır. Bu seçimlerden yüzde 18.70 oy oranıyla DSP birinci olarak çıkmıştır. Bu partiyi, yüzde 17.17 ile MHP ve yüzde 16.48 ile FP izlemiştir. Dördüncü ve beşinci sırada ise ANAP ve DYP yer almıştır. Yedinci sırada yer alan CHP'nin oyu ise yüzde 11.08'dir. 1999 yılı seçimlerinin sonuçları DSP açısından oldukça farklı bir anlam ve önem taşımaktadır. DSP aldığı oy oranı bakımından, il genel meclisi seçimlerinden birinci, belediye başkanlığı seçimlerinden de üçüncü parti olarak çıkmış olmasına rağmen, Türkiye genelinde yalnızca 189 belediye başkanlığı kazanabilmiştir.

Tablo 25: 1999 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
ANAP	15.03	779	12.49	12.70
BBP	1.72	25	0.51	0.38
BP	0.21	6	0.35	0.47
CHP	11.08	373	14.77	18.44
DBP	0.02	1	0.05	0.09
DEPAR	0.01	-	0.06	0.16
DP	0.13	4	0.01	-
DSP	18.70	189	16.87	19.35
DTP	0.93	14	0.51	0.46
DYP	13.21	736	11.62	4.56
EMEP	0.09	-	0.07	0.13
FP	16.48	488	5.19	6.49
HADEP	3.48	38	6.24	17.48
IP	0.21	-	0.25	0.14
LDP	0.10	-	-	-
MHP	17.17	499	29.41	18.19
MP	0.27	-	0.24	0.29
ODP	0.84	2	1.03	0.60
SIP	0.07	-	0.33	0.08

YDP	0.06	-	-	-
BAGIMSIZ	0.18	61	-	-
DİĞER	0.00	-	-	-
TOPLAM	100	3215	100	100

Kaynak: *Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.*

http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye_secim.php?belediyeid=128523&yil=1999#yil

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=33&yil=1999&bbb=5295#baskan

1999 yerel seçimleri Mersin kenti ve ili özelinde incelendiğinde ise çok çarpıcı sonuçlar ile karşılaşılır. Bu sonuçlar özellikle de oyların partilere dağılımı incelendiğinde net bir şekilde gözler önüne serilir: Bu seçimlerde Mersin kent merkezinde, toplam beş parti yüzde 10'un üzerinde seçmen desteği elde etmiştir. Bu partiler sırasıyla DSP, CHP, MHP, HADEP ve ANAP'tır. Özellikle de bu partilerden ANAP dışındaki partilerin oy oranları birbirlerine son derece yakındır. Bir başka anlatımla DSP, CHP, MHP, HADEP'in oyları yüzde 17.48 ile yüzde 19.35 arasında bir değişim gösterir.

Bu seçimlerde, Mersin'in siyasi yapısında dikkat çeken bir başka önemli durum MHP'nin, Mersin'in siyasi yapısı içindeki çok hızlı yükselişidir. MHP Mersin'de bir önceki seçimlerde, Mersin ili genelinde (il genel meclisi seçimlerinde) 14.22, Mersin kent merkezinde (belediye başkanlığı seçimlerinde) ise yüzde 5.11 oranında bir siyasi güce ulaşmıştı. Bu seçimlerde ise durum çok daha farklıdır. 1999 Mersin yerel seçimlerine MHP damgasını vurmuştur denilse yanlış olmaz. Öyle ki, MHP il genel meclisi seçimlerinde yüzde 29.41 oranında oy alarak seçimlerden birinci parti olarak çıkmıştır. Bu MHP için mersin ili genelinde seçmen desteğinde, yüzde 106,82'lik bir artış anlamına geliyordu. Mersin kent merkezinde sergilediği oransal artış ise daha bir baş döndürücü olmuştur. MHP bir önceki seçimlerdeki gücünü yüzde 255,97 oranında arttırarak seçmen desteğini yüzde 18.19'a taşımıştır. Bu seçimlerde, daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından, kapatılmış olan HADEP'in yüzde 17.48 olarak gerçekleşen oy oranı da dikkat çekicidir.

Özetle, Mersin'de 1999 yerel seçimlerinde, deyim yerindeyse kıran kırana bir siyasi yarış yaşanmıştır. Bu tarihi yarışta ipi göğüsleyen parti, sağın toplam oy oranındaki göreceli üstünlüğüne rağmen, DSP olmuş ve Macit ÖZCAN Mersin belediye başkanı seçilmiştir.

2004 yılı yerel seçim sonuçları

2004 yerel seçimleri, Türk siyasi ve toplumsal hayatının önemli seçimlerinden biri olarak tarihe geçmiştir. 20'den fazla siyasi partinin yerelde iktidar olma mücadelesi verdiği bu seçimler 28 Mart 2004 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 2004 yerel seçimleri, sonuçları bakımından Türk siyasi ve toplumsal yaşamında birçok ilkler yaşanmıştır. Bunlardan belki de en önemlisi, sağ siyasi yelpazede

yer alan siyasi partilerin, yerel seçimler bazında son 40 yılın en büyük başarısını bu seçimlerde kazanmış olmasıdır. Sağ kanat partiler belediye başkanlığı seçimlerinde, Türkiye genelinde kazandıkları toplam yüzde 72.83'lük seçmen desteği ile tarihi bir başarıya imza atmıştır. Bu seçimlerde, sol kanat da tarihi sayılabilecek illere imza atmıştır. Sol kanatın 1963 yerel seçimlerinden o güne kadar ki en ağır yenilgisini bu seçimlerde almıştır. Tablo 26'da da görüldüğü gibi, sol kanadın toplam seçmen desteği yüzde 26.33'e kadar gerilemiştir.

Tablo 26: 2004 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Genelinde		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
2004	Sağ Partiler Toplamı	72.83	2832	80.55
	Sol Partiler Toplamı	26.33	602	17.12
	Diğerleri	0.84	82	2.33
Toplam		100	3516	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Tablo 27: 2004 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları	
		İl Genel Meclisi	Belediye Başkanlığı
2004	Sağ Partiler Toplamı	64.69	42.23
	Sol Partiler Toplamı	34.98	57.10
	Diğerleri	0.33	0.67
Toplam		100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Bu seçimin sonuçlarının “neden sağ kanat için bir zafer, sol kanat için ise hezimet anlamına geldiği” sorusunun cevabı, kazanılan belediye başkanlığı ile ilgili sayısal ve oransal bilgiler incelendiğinde daha bir netlik kazanır. Tablo 27'de de görüldüğü gibi, 2004 yerel seçimlerinde sağ partiler Türkiye genelinde toplam 3516 belediye başkanlığının 2832'sini kazanmıştır. Bu sayılar sağ partiler açısından, Türkiye'nin siyasi yapısı içinde yüzde 80.55 gibi 1963'ten bugüne eşine rastlanmamış derecede yüksek bir temsil gücü anlamına geliyordu. Sol partiler ise toplam 602 belediye başkanlığı kazanmış ve genel siyasi yapı içinde yalnızca yüzde 17.12'lik bir yönetim gücüne ulaşabilmiştir. Bu oy oranı sol kanadın yerel seçimlerde aldığı en düşük seçmen desteği olarak tarihe geçiyordu.

2004 yerel seçimlerinin tartışılmaz galibi ise, hiç kuşkusuz Adalet ve Kalkınma partisidir. AKP, 2004 Türkiye il genel meclisi seçimlerinden, yüzde 41.89 gibi son derece yüksek bir seçmen desteği ile birinci parti olarak çıkmıştır. İkinci parti ise yüzde 18.38'lik oy oranı ile CHP olmuştur. Oransal olarak karşılaştırıldığında AKP'nin oyları, CHP'nin oylarından, yüzde 128 daha fazladır. Adalet ve

Kalkınma Partisi'nin belediye başkanlığı seçimlerinde elde ettiği zafer, il genel meclisi seçimlerinde elde ettiği başarıdan da daha büyüktür. AKP bu seçimlerde, Türkiye genelinde toplam 3516 belediye başkanlığının, 1950'sini kazanmıştır.

Bu sayılar oransal bakımdan değerlendirildiğinde, AKP'nin Türkiye genelinde belediye başkanlıklarının yüzde 55.46'sının yönetimini elinde bulundurduğu anlamına geliyordu. Öte yandan, ikinci parti CHP'nin kazandığı belediye başkanlığı sayısı ise sadece 498'dir. Sayısal bakımından üçüncü sırayı 415 belediye başkanlığı ile DYP, dördüncü sırayı ise 264 belediye başkanlığı ile MHP almıştır. 2004 yerel seçimlerinde, beşinci sıradaki ANAP 113 ve altıncı sıradaki SHP ise ancak 72 belediye başkanlığı kazanabilmiştir (Tablo 28).

Tablo 28: 2004 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin (Belediye Başkanlığı)
EMEP	0.05	-	-	-
DSP	2.18	32	1.61	0.40
ANAP	2.50	113	1.34	0.20
BTP	0.47	1	0.37	0.12
AKP	41.89	1.950	25.27	19.96
BBP	1.16	11	0.54	-
IP	0.24	-	0.28	0.16
ODP	0.04	2	-	-
LDP	0.00	-	-	-
TKP	0.25	-	0.18	0.10
DYP	9.88	415	6.51	1.01
ATP	0.03	-	0.12	-
MP	0.01	-	-	0.13
CHP	18.38	498	23.16	34.06
GP	2.57	14	2.27	1.48
YTP	0.25	4	0.16	-
SHP	5.03	72	10.03	22.54
SP	3.99	65	0.83	0.59
DP	0.04	1	-	-
MHP	10.37	264	27.00	18.58
DİĞER	-	21	-	-
BAGIMSIZ	0.67	56	0.32	0.69
TOPLAM	100	3516	100	100

Kaynak: Araştırmacının 2007-2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

2004 yerel seçimlerinin Mersin ili sonuçları incelendiğinde, Türkiye genelindeki durumdan oldukça farklı bir tablo ile karşılaşılır. Siyasi yelpazenin sağ kanadı bu seçimlerde Türkiye genelinde yakaladığı

yükseliş trendini, Mersin'de gerçekleştirememiştir. Türkiye genelinde aldıkları yüzde 72.83'lük seçmen desteğine karşın, Mersin kentinin siyasi yapısı içinde yüzde 42.23 güç elde edebilmiştir. Sol partiler ise Türkiye genelinde yüzde 26.33 oy alırken, Mersin kentinde oylarını yüzde 57'inin de üzerine taşımayı başarmışlardır. Bu oy oranı belki de sol kanadın metropol kentler bazında, belediye başkanlığı seçimlerinde, toplam oy oranı bakımından elde ettikleri en büyük başarılarından biridir.

Mersin'in genel siyasi yapısında bir önceki döneme göre yaşanan değişim incelendiğinde de önemli bulgular göze çarpar. Özellikle de sol siyaset anlayışı, Mersin kent merkezinin siyasi yapısı içinde hızlı bir yükseliş gerçekleştirmiştir. Şöyle ki, 1999 yerel seçimlerinde sol kanadın Mersin kenti belediye başkanlığı seçimlerinde elde ettiği seçmen desteği yüzde 38.61'dir. 2004'te ise Mersin'in siyasi yapısı içindeki gücünü 47.89 oranında arttırarak yüzde 57.10'a yükselmiştir. Bu sol kanadın 1977'den sonra, Mersin kentinde elde ettiği en büyük seçmen desteğidir.

Solun Mersin'in siyasi yapısındaki bu hızlı yükselişinde karşın sağ partiler bu seçimlerde, az da olsa Mersin kent merkezinde güç kaybetmiştir. Sağ partilerin bir önceki seçimlerde Mersin'de toplam yüzde 43.07 olan oy oranı, bu seçimlerde yüzde 42.23'e gerilemiştir. Sağ partilerin 2004 seçimlerinde Türkiye genelinde elde ettiği yüzde 72.83'lük tarihi oy oranı göz önünde bulundurulduğunda, Mersin sonuçlarının, sağ partiler açısından üzerinde daha dikkatlice durulması gereken sonuçlar olduğu gerçeği ile karşılaşılır.

Mersin ili genelinde ise durum kent merkezine göre çok daha farklıdır. 2004 il genel meclisi seçimlerinde sağ kanat partileri, Mersin ili siyasi yapısı içindeki dominantlığını yüzde 7.82 oranında arttırarak sürdürmüşlerdir. Bir başka deyişle 1999 yerel seçimlerinde yüzde 60 olan seçmen desteği, 2004 yerel seçimlerinde yüzde 64.29'a yükselmiştir. Sol partiler ise Mersin kent merkezinde gerçekleştirdikleri başarıyı, il geneline yayamamıştır. Solun Mersin ili genelindeki seçmen desteği yalnızca yüzde 5.20'lik artışla sınırlı kalmıştır. Sol partilerin Mersin kent merkezinde toplamda elde ettikleri artışın yüzde 47'den yüksek olduğu hatırlandığında, il genelindeki artışın cılızlığı daha bir netlik kazanır.

Özetle, 2004 yerel seçimleri siyasi yelpazenin sol kanadı partiler açısından Türkiye geneli bakımından tarihi hezimetlerin yaşandığı seçimler olmuştur. Mersin özelinde ise, Türkiye geneli sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, sol partilerin oldukça önemli başarılarla imza atmış olduğu gerçeği ile karşılaşılır. Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı da CHP adayı Macit ÖZCAN kazanmıştır.

2009 yılı yerel seçim sonuçları

İncelenen dönemin son yerel seçimleri 29 Mart 2009 tarihinde gerçekleştirildi. Seçimlerde 177.431 sandıkta, 48.049.446 kayıtlı seçmenden, 40.932.260'ı oy kullanmıştır. Türkiye genelinde seçimlere ortalama katılım oranı 85,2 olarak gerçekleşmiştir. Kırsal alanlarda seçimlere katılım oranı, kentsel alanlara oranla daha yüksek olmuştur. Daha net bir anlatımla Türkiye kırsalında katılım yüzde 89,7 oranında gerçekleşirken, kentsel alanlarda yüzde 6,7'lik bir düşüşle yüzde 83,7 civarında gerçekleşmiştir.

Mersin'de il genel meclisi seçimlerine ortalama katılım oranı ise yüzde 86,1 olmuştur. Kentsel alanlarda bu oran yüzde 83,7 olarak gerçekleşirken, kırsal alanlarda yüzde 93,6'e yükselmiştir. Rakamsal veriler değerlendirildiğinde, bu seçimlerde Mersin'li seçmenlerin seçimlere ilgisinin Türkiye ortalamasının biraz daha üzerinde olduğu gerçeği açıkça görülür. Türkiye genelinde olduğu gibi Mersin kırsalında da bireylerin seçimlere ilgisi kentsel alanların oldukça üzerinde ve Türkiye kırsalından daha yüksek gerçekleşmiştir (Tablo 29).

Tablo 29: 2009 İl Genel Meclisi Seçimlerinde Mersin'de ve Türkiye'de Seçimlere Katılım Oranı

İl ve İlçelere göre 29 Mart 2009 İl Genel Meclisi Üyeleri Seçimi sonucu						
İl	İlçe	Sandık sayısı	Kayıtlı seçmen sayısı	Oy kullanan seçmen sayısı	Geçerli oy sayısı	Oyelik sayısı
Türkiye		177431	48049446	40932260	39988763	
				85,2		3281
	İl/İlçe merkezi	120690	36092072	30204026	29522663	
				83,7		
	Belde/Köy	56741	11957374	10728234	10466100	
				89,7		
Mersin		3812	1086491	935643	913078	
				86,1		60
	İl/İlçe merkezi	2715	824738	690599	673377	
				83,7		
	Belde/Köy	1097	261753	245044	239701	
				93,6		

Kaynak: TÜİK 2009 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı

http://tuikrapor.tuik.gov.tr/reports/rwsvlet?secimdb2=&report=ilgenel_ilce_2009.RDF&p_il1=33&desformat=html&ENVID=secimEnv

2009 yerel seçimlerinin Türkiye genelindeki galibi iktidar partisi Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)'dir. AKP bu seçimlerde yüzde 38,4 oranında seçmen desteği elde etmiştir. Bununla birlikte

AKP'nin bir önceki seçimlerdeki oy oranının yüzde 41,89 olduğu dikkate alındığında, söz konusu partinin yerel seçimlerde önemli bir oy kaybı yaşadığı gerçeği ile karşılaşılır. CHP ise yüzde 23,12 civarında oy alarak seçimlerden ikinci sırada çıkmıştır (Tablo 30). CHP'nin 2004 il genel meclisi seçimlerinde aldığı oy oranının yüzde 18,38 olduğu dikkate alındığında, bu partinin 2009 seçimlerinde seçmen desteğini yüzde 25,78 oranında arttırmış olduğu açıkça görülür.

Türkiye geneli sonuçları bakımından değerlendirildiğinde, 2009 il genel meclisi seçimlerini, üçüncü sırada tamamlayan parti ise MHP'dir. Bir önceki seçimlerde yüzde 10,37 oranında seçmen desteği alan MHP, 2009 seçimlerinde gücünü yüzde 54,29 oranında arttırmıştır. Bu durum dikkate alındığında, 2009 il genel meclisi seçimlerinin en başarılı partisi MHP'dir.

Tablo 30: 2009 Yılı Yerel Seçimlerinde, Türkiye (İl Genel Meclisi) ve Mersin'de Partilerin Oy Dağılımı

	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)				
	Türkiye Geneli (İl Genel Meclisi)	Partilerin Kazandığı Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin (İl Genel Meclisi)	Mersin B. Şehir Belediye Başkanlığı	Mersin Belediye Başkanlığı Sayısı
DSP	2,9	26	3,8	3,7	0
ANAP	0,8	4	0,7	0	0
DTP	5,7	235	10,2	18,1	4
AKP	38,4	1889	25,4	21,1	18
BBP	2,4	18	0,7	0	0
CHP	23,1	612	22,6	30,9	14
SAADET	5,2	29	1,4	0,6	0
DP	3,8	45	2,2	0,3	0
MHP	16	414	31,3	24,8	24
DİĞER	1,7	9	1,7	0,5	0
TOPLAM	100	3281	100	100	60

Kaynak: TÜİK 2009 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı Temel Alınarak Hazırlanmıştır.

Konu Mersin ili özelinde incelendiğinde Mersin'de, Türkiye genelinden çok daha farklı bir tablo ile karşılaşılır. Tablo 30'da da görüldüğü gibi, 2009 il genel meclisi seçimlerinin Mersin galibi MHP'dir. Yüzde 31,3 oy oranıyla birinci olan MHP'yi, yüzde 22,6 oy oranıyla Ak Parti (AKP) izler. Türkiye genelinde seçimi ikinci sırada tamamlayan CHP ise Mersin'de, Türkiye genelinde aldığı oylardan daha düşük bir seçmen desteği ile ancak üçüncü olabilmiştir. Bu partinin bir önceki seçimlerde Mersin'de, Türkiye genelinde almış olduğu oyların oldukça üzerinde bir oy oranı elde ettiği unutulmamalıdır. Yine aynı parti 2009 seçimlerinde (il genel meclisi), 2004 seçimlerinde Mersin'de aldığı oyların da altına düşmüştür. Bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde CHP'nin Mersin'de önemli boyutlar da bir kayıp yaşadığı gerçeği ile karşılaşılır.

Konu il genelinde değil de, mersin kent merkezi büyükşehir belediye başkanlığı seçimleri bağlamında incelendiğinde 2009 seçimlerinde Mersin'de CHP'nin galip geldiği görülür. Ne var ki CHP'nin 2004 seçimlerinde yüzde 34,06'lık seçmen desteği ile büyükşehir belediye başkanlığını kazandığı gerçeği hatırlandığında, 2009 seçimlerinde bu partinin Mersin kent merkezinde de gerileme sürecine girdiği görülür. Daha net bir anlatımla 2009 seçimlerinde CHP'nin Mersin kent merkezindeki oy kaybı yüzde 9'u aşmıştır.

Ak Parti ve MHP ise Mersin kent merkezinde önemli oranda güç kazanmıştır. 2004 büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde Mersin'de Ak Parti 19,96 ve MHP yüzde18,59 oranında oy almıştı. Bu iki partinin 2009 seçimlerinde aldıkları oyların sırasıyla yüzde 21,1 ve 24,8 olduğu gerçeği (Tablo 30) dikkate alındığında, Mersin'de bu dört yıllık süreçte yaşanan siyasi değişimin boyutları daha bir anlamlı hale gelir. Daha net bir anlatımla 2009 seçimlerinde Mersin kent merkezinde Ak Parti yüzde 5,7 ve MHP yüzde 33,4 oranında gücünü arttırmıştır.

Tablo 31: 2009 Yılı Yerel Seçimlerinde Türkiye Genelinde Durum

		Türkiye Geneli		
		Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Oy Dağılımı (%)	Belediye Başkanlarının Partilere Göre Dağılımı	
			Sayı	(%)
2009	Sağ Partiler Toplamı	66,6	2399	73,12
	Sol Partiler Toplamı	26	638	19,45
	Diğerleri	7,4	244	7,43
Toplam		100	3281	100

Kaynak: TÜİK 2009 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı Temel Alınarak Hazırlanmıştır.

Sol kanadın toplam oylar bazında Mersin'deki mağlubiyeti ise çok daha büyüktür. Bir önceki seçimlerinde sol kanadın toplam oy oranı Mersin ili genelinde (il genel meclisi) yüzde 34,98 ve Mersin kent merkezinde (büyükşehir belediye başkanlığı) yüzde 57,10'dur. 2009 seçimlerinde ise il genelinde yüzde 26,4'e ve kent merkezinde de yüzde 34,6'ya gerilemiştir. Oransal bakımdan incelendiğinde solun Mersin'de güç kaybı il genelinde yüzde 24,4'e, kent merkezinde ise yüzde 39,4'e ulaşmıştır. Bütün bu sonuçlar başta CHP olmak üzere sol partilerin 2004–2009 yıllarını kapsayan dönemde sergilediği siyasi performansın ve yerel yönetim tarzının Mersin'lilerce tatmin edici bulunmadığı gerçeğini açık bir şekilde gözler önüne serer.

Tablo 32: 2009 Yılı Yerel Seçimleri Mersin Sonuçları

		Mersin Sonuçları			
		İl Genel Meclisi	Mersin B. Şehir Belediye Başkanlığı	Belediye Başkanlığı Sayısı	Mersin İlinde Temsil Gücü
2009	Sağ Partiler Toplamı	61,7	46,8	42	70
	Sol Partiler Toplamı	26,4	34,6	14	23,33
	Diğerleri	11,9	18,6	4	6,67
Toplam		100	100	60	100

Kaynak: TÜİK 2009 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Veri Tabanı Temel Alınarak Hazırlanmıştır.

Öte yandan sağ kanatta ise durum tam tersinedir. 2009 seçimlerinde Ak Parti ve MHP'nin Mersin'deki güçlenmesine paralel olarak, sağ kanadın Mersin kent merkezinin siyasi yapısı içindeki ağırlığı ve gücü de önemli ölçüde artış göstermiştir. 2004 yerel seçimlerinde sağ partilerin Mersin ili genelinde aldığı toplam oy yüzde 64,69 ve kent merkezinde elde ettiği toplam güç ise yüzde 42,23 idi. 2009 seçimlerinde ise il genelindeki gücü yüzde 61,7'ye gerilerken, kent merkezinde Büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerindeki gücü yüzde 46,8'e yükselmiştir. Bir başka anlatımla sağ partilerin toplam gücü 2009 seçimlerinde bir önceki seçim sonuçlarına kıyasla yüzde 10,8 oranında artış göstermiştir. Bütün bu veriler sağ siyaset anlayışının yerel seçimlerde Mersin kent merkezinde, 1999 yılından beri süre gelen düşüş trendinin sona erdiği ve yeniden toparlanma ve güçlenme sürecine girmiş olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Sağ kanat lehine, sol kanat aleyhine değişim gösteren bu tablo ve bütün bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, hem Mersin ili genelinde ve hem de Mersin kent merkezinde siyasi yapının büyük oranda sağa kaymakta olduğu sonucu çıkarılabilir. Gözlemler ve kanaat önderleri ile yapılan görüşmeler, solun ele alınan dönemde Mersin'de yaşadığı bu güç kaybında MHP'nin ve DTP'nin Mersin'de yükselişinin de önemli rol oynadığına işaret etmektedir.

Tablo 33: 2009 Yılı Yerel Seçimleri Mersin İli Belediye Başkanlığı Sonuçları

2009 Yerel Seçim Sonuçları Sayfası				
» İlçe Mersin İline Göre Adayların Oy Dağılımı		İlçe Mersin - İlçelere Göre Adayların Oy Dağılımı		
İlçe	Aday	Toplam Sandık	Açılan Sandık	Parti / Oy Oranı
Akdeniz	MEHMET FAZIL TÜRK	575	575	 DTP %30,36
Anamur	MEHMET TÜRE	82	82	 MHP %38,34
Aydıncık	FERAT AKTAN	20	20	 AKP %50,46
Bozyazı	MEHMET BALLI	36	36	 MHP %53,33
Çamlıyayla	İSMAİL TEPEBAĞLI	9	9	 MHP %48,25
Erdemli	MÜKERREM TOLLU	97	97	 MHP %40,10
Gülnar	AHMET GÜNEL	22	22	 MHP %41,77
Mezitli	UĞUR YILDIRIM	262	262	 CHP %38,87
Mut	MURAT ORHAN	71	71	 AKP %35,84
Silifke	BAYRAM ALİ ÖNGEL	117	117	 MHP %40,17
Tarsus	BURHANETTİN KOCAMAZ	490	490	 MHP %42,25
Toroslar	HAMİT TUNA	516	516	 MHP %36,09
Yenişehir	İBRAHİM GENÇ	414	414	 CHP %39,98

Kaynak: <http://www.turkiyeseçimleri.com/2009-yerel-secim-sonuclari.php>

Konu Mersin ili genelinde, ilçe belediye başkanlığı özelinde incelendiğinde ise çok daha çarpıcı bulgular ile karşılaşılır. 2009 yerele seçimlerinde, Tablo 33'de de görüldüğü gibi, Mersin ili genelinde toplam 13 ilçenin 8'inde belediye başkanlığını Milliyetçi Hareket Partisi kazanmıştır. MHP'nin Mersin'deki seçim başarısı bununla da sınırlı kalmamıştır. Mersin kent merkezi dışındaki 9 ilçenin 7'sinde belediye başkanlığını kazanan parti MHP olmuştur.

Baştan beri anlatılan bütün bulgular bir arada değerlendirildiğinde, Mersin'de sağ siyaset anlayışının son yıllarda önemli mevziler kazanmakta olduğu gerçeği ile karşılaşılır. Sağın bu çıkışında en büyük rolü ise Milliyetçi Hareket Partisi oynamaktadır. Mersinliler arasında artmakta olan, “başta CHP olmak üzere sol siyaset geleneğinin Mersin'i oy deposu gibi gördüğü ve bu nedenle de yerel siyaset anlayışında gereken özeni göstermediği” şeklindeki algılamının özellikle CHP'ye faturası ağır olacak gibi görünmektedir.

Genel değerlendirme ve sonuç

Türkiye'nin ve Akdeniz Bölgesi'nin en önemli metropol kentlerinden biri olan Mersin özellikle tarım, tarıma dayalı endüstri, turizm, ticaret ve hizmet sektörleri açısından son derece büyük bir gelişme potansiyeline sahiptir. Sahip olduğu uluslar arası limanı ile de Türkiye'nin dünyaya açılan en önemli

kapılarından biri konumundadır. Bu büyük gelişme ve kalkınma potansiyeline rağmen, Türkiye genelinde illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 17.sırada yer alması, Mersin'in hiç de hak etmediği bir durumdur.

Tablo 34: 1963'ten Günümüze Mersin'in siyasi yapısı

		Partilere Göre Oy Dağılımı (%)	
		Mersin İli Geneli (İl Genel Meclisi)	Mersin Kenti (Belediye Başkanlığı)
2009	Sağ Partiler Toplamı	66,6	46,8
	Sol Partiler Toplamı	26	34,6
	Diğerleri	7,4	18,6
2004	Sağ Partiler Toplamı	64.69	42.23
	Sol Partiler Toplamı	34.98	57.10
	Diğerleri	0.33	0.67
1999	Sağ Partiler Toplamı	60.00	43.07
	Sol Partiler Toplamı	33.25	38.61
	Diğerleri	6.75	18.32
1994	Sağ Partiler Toplamı	70.02	63.03
	Sol Partiler Toplamı	29.98	36.97
	Diğerleri	-	-
1989	Sağ Partiler Toplamı	59.35	45.62
	Sol Partiler Toplamı	40.65	54.34
	Diğerleri	-	0.04
1984	Sağ Partiler Toplamı	61.19	51.70
	Sol Partiler Toplamı	38.58	47.50
	Diğerleri	0.23	0.80
1977	Sağ Partiler Toplamı	52.03	31.63
	Sol Partiler Toplamı	47.97	68.37
	Diğerleri	-	-
1973	Sağ Partiler Toplamı	52.74	24.74
	Sol Partiler Toplamı	46.34	51.06
	Diğerleri	0.92	24.20
1968	Sağ Partiler Toplamı	64.67	37.14
	Sol Partiler Toplamı	35.09	31.04
	Diğerleri	0.24	31.82
1963	Sağ Partiler Toplamı	59.99	62.75
	Sol Partiler Toplamı	38.75	33.60
	Diğerleri	1.26	3.65

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Öte yandan Mersin, Türkiye genelinde en yoğun göç alan kentlerimizden bir tanesidir. Eldeki veriler, günümüz koşullarında Mersin'in demografik yapısının yüzde 70'den çoğunun, kente göç ile gelen bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Göç ile gelen bireylerin büyük çoğunluğunu, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinden gelen vatandaşlarımız oluşturmaktadır.

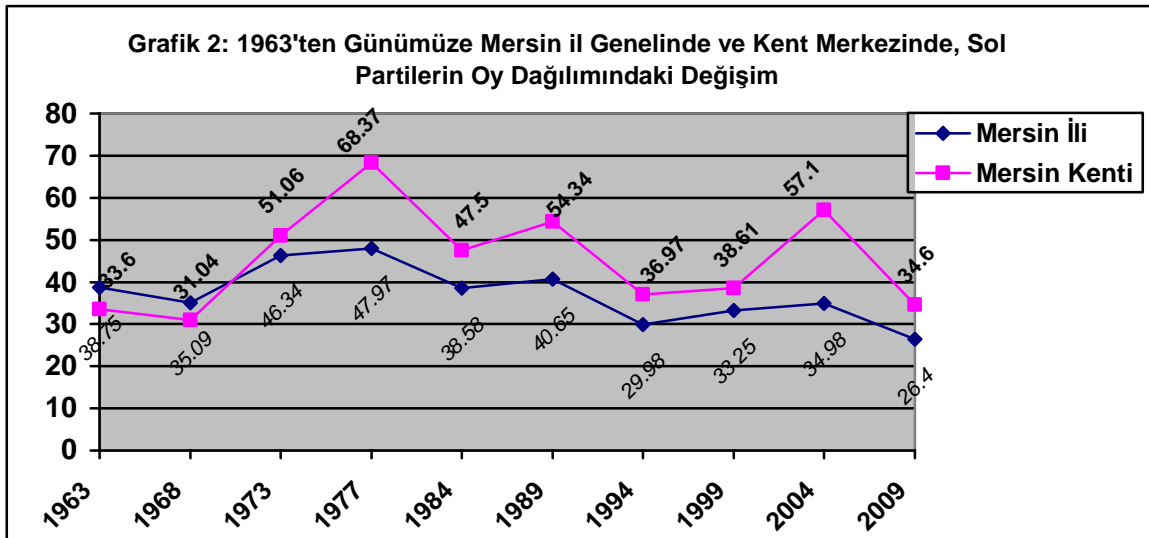
Mersin sahip bu ve öteki, toplumsal ve ekonomik özellikleri ile Türkiye'nin toplumsal ve siyasi yapısı içinde ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Mersin ilinin siyasi yapısının araştırma konusu olarak

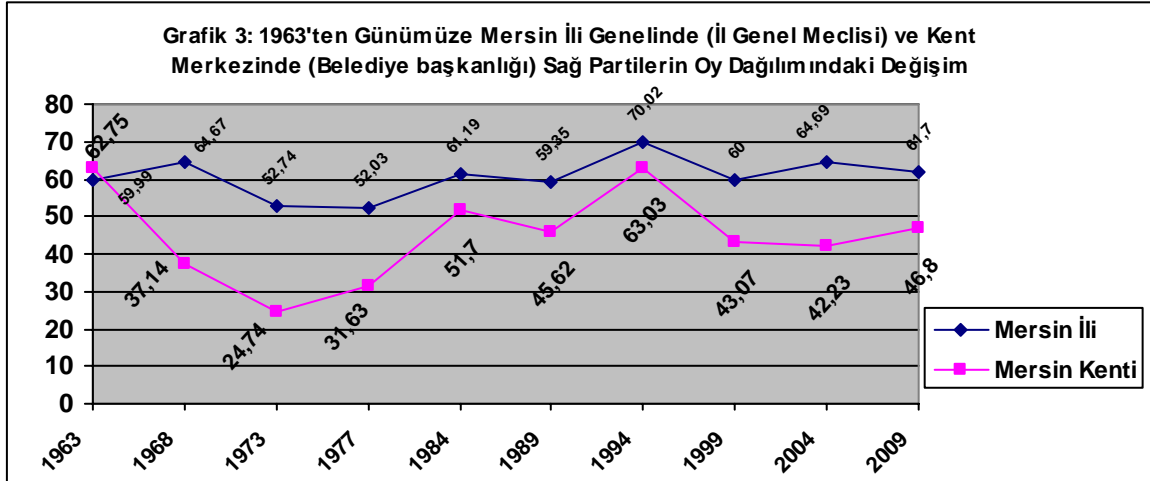
seçilmesinin temelinde de bu gerçeklik yatar. Çalışmada, yapısal-işlevselci sosyoloji geleneğinden hareketle, siyaset sosyolojisinin yöntem ve teknikleri kullanıldı. Böylece hem Mersin'in siyasi yapısı ve hem de Türkiye'nin genel siyasi yapısı içindeki Mersin'in yeri araştırıldı. Daha öz bir anlatımla çalışmada, son 45 yılın yerel seçim sonuçları temelinde Mersin'de siyasi erkin oluşumu, şekillenışı, işleyiş ve değişim düzenliliklerinin araştırılması hedeflendi.

Tablo 34, Grafik 2 ve Grafik 3'te de açık bir şekilde görüldüğü gibi, Mersin ili geneli ile Mersin kent merkezinin siyasi yapısı arasında oldukça büyük farklılıklar göze çarpar. Sol kanat hemen her zaman Mersin kent merkezinde, il genelinden daha güçlü olmuştur. Solun kent merkezindeki bu üstünlüğü, özellikle de 1968 seçimlerinden sonra daha belirgin hale gelmiştir.

Bununla birlikte siyasi yapıdaki dönemlere göre yaşanan değişimin trendi hem il geneli hem de kent merkezinde son derece benzer bir görünüm sergiler. Özellikle de sol partilerin Mersin'in siyasi yapısı içindeki yeri incelendiğinde bu genelleme daha net bir şekilde görülebilir (Grafik 2). Sol kanadın Mersin kentinde yükselişe geçtiği dönemlerde, Mersin ilinde de sol partilerin bir yükseliş eğilimi göze çarpar. İl genelinde solun kan kaybettiği dönemlerde ise, kent merkezinde de bir gerileme yaşanır.

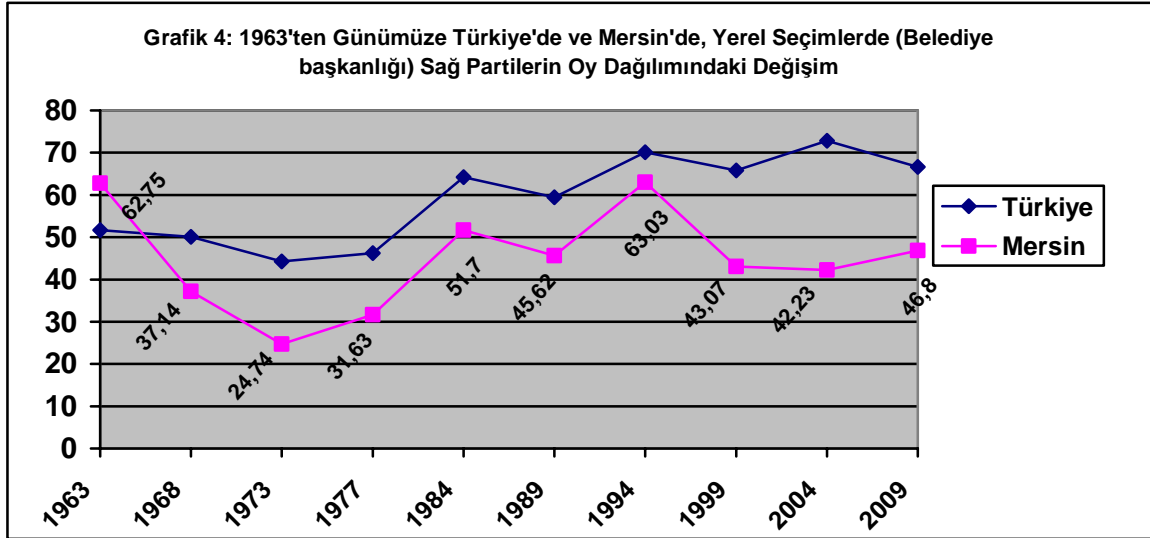
Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

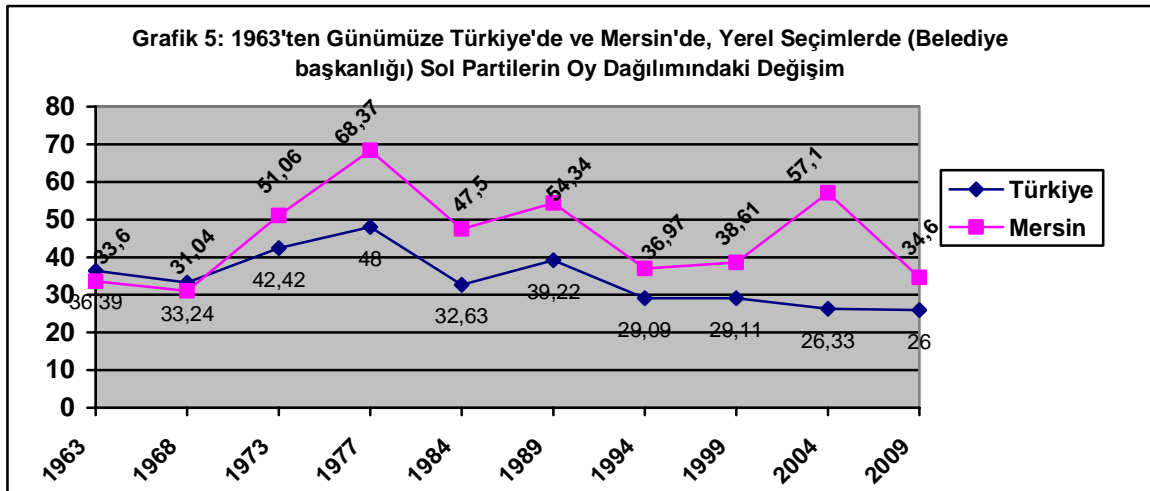
Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Sağ kanadın ise il genelinde bariz bir üstünlüğü söz konusudur. Hatta Grafik 3'te de görüldüğü gibi, oran bakımından dönemsel farklılıklar gösterse de, geçmişten bugüne Mersin ilinin siyasi yapısına, sağ siyaset kültürü damgasını vurmuştur. Sağ kanat hem Mersin il genelinde hem de kent merkezindeki en yüksek gücüne, 1994 yerel seçimlerinde ulaşmıştır. Sağın Mersin ilinin siyasi yapısı içinde en zayıf olduğu dönem 1970'lerin sonu olmuştur. Öte yandan sağ kanadın kent merkezinde en güçsüz olduğu dönem ise, yüzde 24,74'lük oy oranı ile 1973 seçimleri olmuştur.

Mersin'in siyasi yapısı ile ilgili veriler, Türkiye genelindeki durum ile karşılaştırıldığında ise Mersin'in Türk toplumunun siyasi yapısı içindeki yerine ilişkin çarpıcı bulgular ile karşılaşılır. Tablo 34, Grafik 4 ve Grafik 5 bu konuyu oldukça aydınlatıcı veriler içermektedir. Bunlar içinde en çarpıcı olanı, sağ kanadın gücü ile ilgili Grafik 4'te açık bir şekilde sergilenen verilerde görülebilir, Sağ kanadın Mersin'in siyasi yapısı içindeki gücü, hemen her zaman, sağ partilerin Türkiye genelinde elde ettikleri ortalama gücün altında olmuştur. Bu genelleme ile ilgili tek istisnai durum 1963 yerel seçimleridir. Yalnızca bu seçimlerde sağ partilerin Mersin'deki oy oranı, Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir.

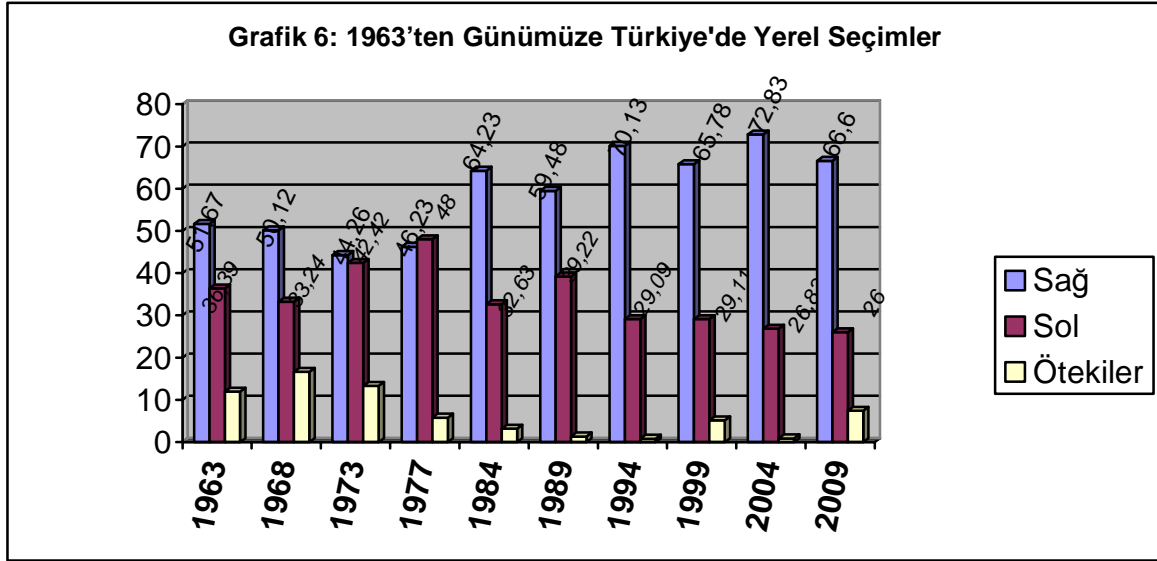

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

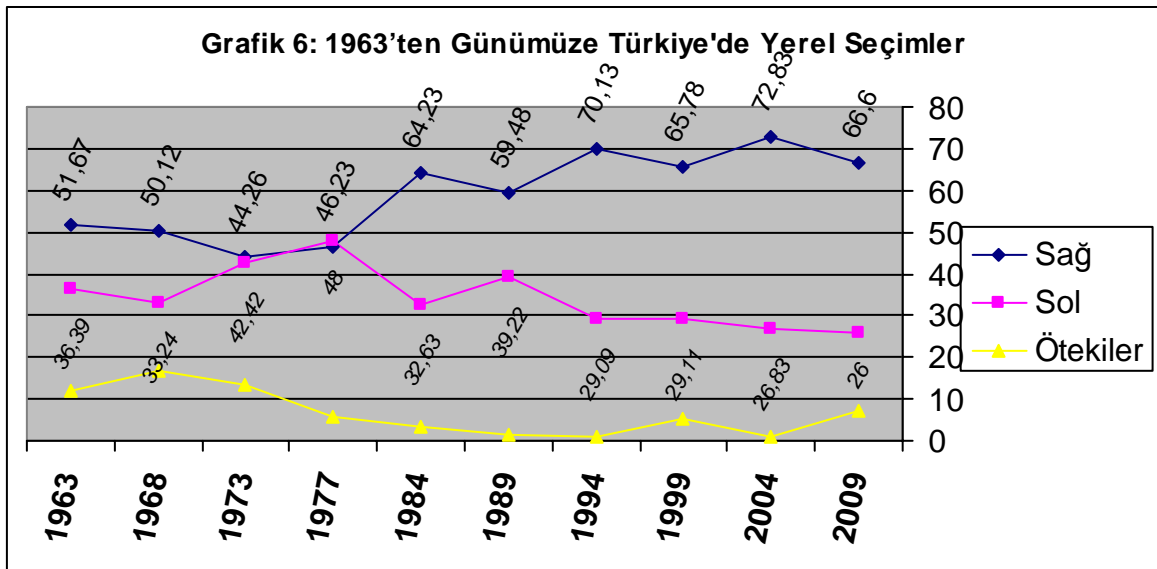

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Öte yandan Grafik 5 ve 6'daki veriler dikkatli bir şekilde incelendiğinde ise sol siyaset anlayışının Mersin kentinin siyasi yapısı içindeki yeri ve önemi net bir şekilde anlaşılabilir. 1970'li yılların başından itibaren sol kanat Mersin'de her zaman Türkiye ortalamasının üzerinde bir güç elde etmiştir. Sol partiler Mersin kentinin siyasi yapısı içindeki en güçlü konuma 1977 yerel seçimlerinde ulaşmıştır. En yüksek ikinci seçmen desteğini ise, yüzde 57,1'lik oy oran ile 2004 yerel seçimlerinde elde etmiştir. Son yerel seçimlerde (2009 yerel seçimleri) ise sol partiler Mersin çok büyük bir oy kaybı yaşamıştır. Sayısal olarak ifade etmek gerekirse, solun Mersin'de yaşadığı kayıp yüzde 39,40'a ulaşmıştır.

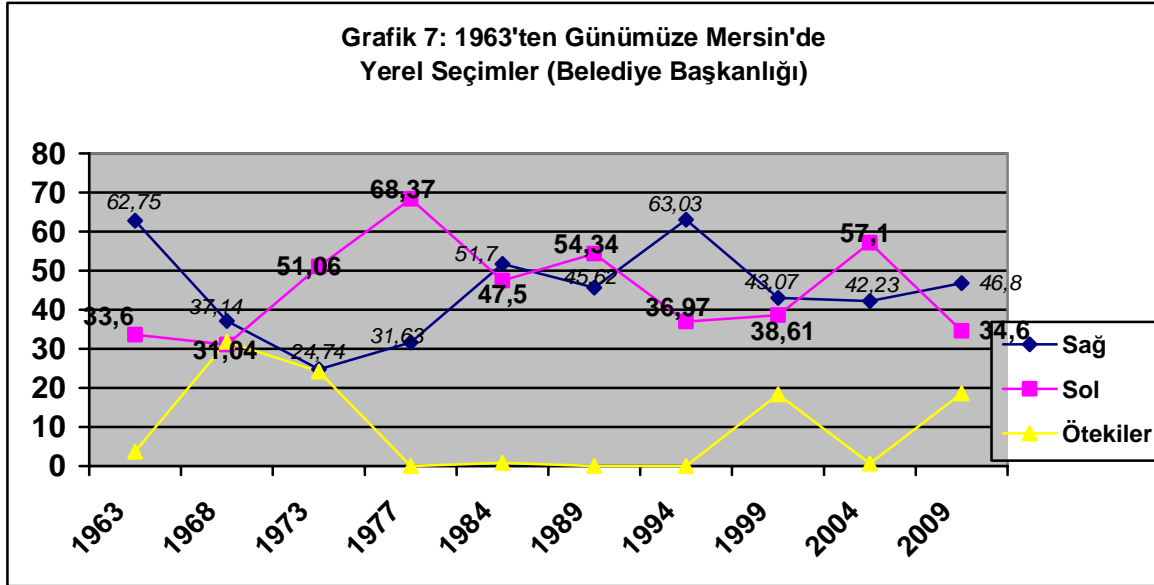

Kaynak: Arslan (2007)'deki veriler güncellenerek düzenlenmiştir.

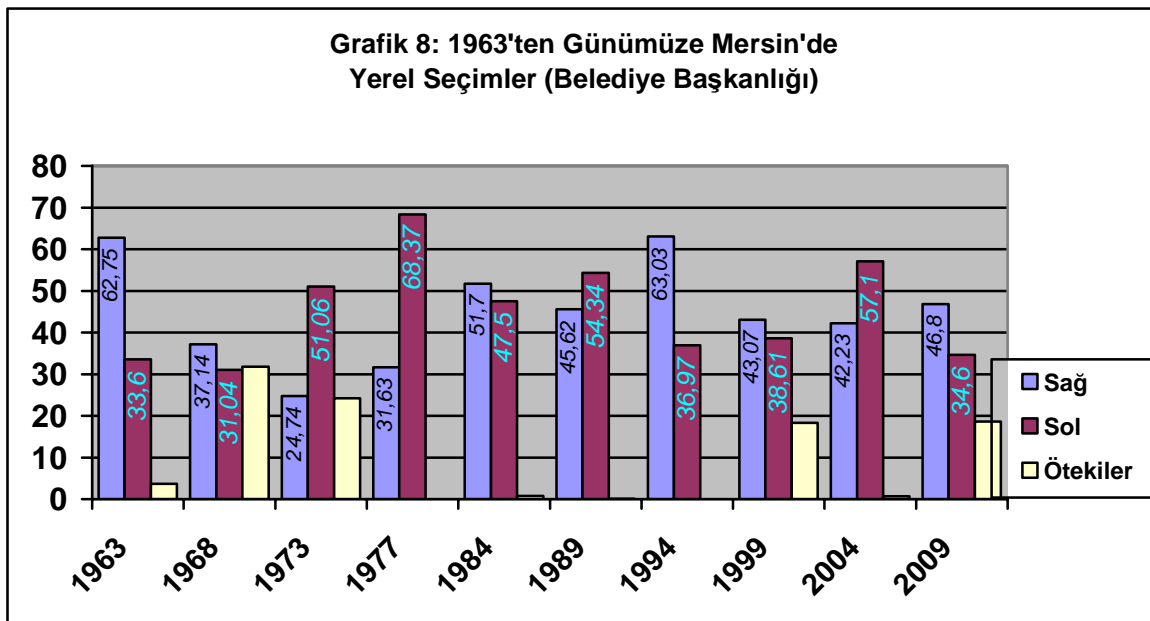

Kaynak: Arslan (2007)'deki veriler güncellenerek düzenlenmiştir.

Grafik 7 ve 8'de yer alan veriler ise Mersin kent merkezinin siyasi yapısına ilişkin daha net bulgular içermektedir. Bu konuda en çarpıcı bulgular 1968 yerel seçimleri ile ilgili olanıdır. Bu seçimlerde sağ kanat, sol kanat ve bağımsızların oyları birbirine son derece yakındır. Bu seçimlerde, Mersin siyasi tarihinde ilk ve son kez, her üç gelenek de yüzde 31'in üzerinde oy almayı başarmıştır. Bununla birlikte belediye başkanlığını AP adayı Muhuttin UYAR kazanmıştır.

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

Bu konuda bir başka önemli bulgu da toplam oy dağılımında, incelenen dönemde gerçekleştirilen 10 yerel seçimlerin dördünde sol kanadın üstünlüğü gözlemlenirken, altısında ise sağ kanat üstünlük sağlamıştır (Grafik 7 ve 8). Üç yerel seçimde ise bağımsız aday ciddi bir seçmen desteği elde etmiştir. Bu seçimler 1968, 1973 ve 1999 yerel seçimleridir. Özellikle de 1968 yerel seçimlerinde, bağımsız adayın oy oranı sol kanadın oylarını da aşmıştır. Bununla birlikte sağ kanadın oyları daha yüksek olduğu için seçimleri AP adayı kazanmıştır.

Tablo 35: 1963'ten Günümüze Mersin'de Belediye Başkanlığını Kazanan Partiler

	Belediye Başkanlığı Seçimini Kazanan Parti	Belediye Başkanlığı Seçimini Kazanan Aday
2009 Yerel Seçimleri	CHP	Macit ÖZCAN
2004 Yerel Seçimleri	CHP	Macit ÖZCAN
1999 Yerel Seçimleri	DSP	Macit ÖZCAN
1994 Yerel Seçimleri	ANAP	Hüseyin Okan MERZECİ
1989 Yerel Seçimleri	SHP	Ali Kaya MUTLU
1984 Yerel Seçimleri	ANAP	Hüseyin Okan MERZECİ
1977 Yerel Seçimleri	CHP	Ali Kaya MUTLU
1973 Yerel Seçimleri	CHP	Ali Kaya MUTLU
1968 Yerel Seçimleri	AP	Muhuttin UYAR
1963 Yerel Seçimleri	AP	Zeki Ayan

Kaynak: Araştırmacının 2007–2010 Yıllarında, Mersin İline Yönelik Gerçekleştirdiği Projedeki Veriler Temel Alınarak Düzenlenmiştir.

1999 yerel seçimlerinde de son derece ilginç olaylar yaşanmıştır. Uzun değerlendirmeler sonrasında belediye başkanlığını DSP adayının kazandığı açıklanmıştır. Bu seçimler Mersin kent merkezinde sol kanadın aldığı oylar bakımından sağ kanadın gerisinde olmasına rağmen, belediye başkanlığını kazandığı tek yerel seçimler olması bakımından da anlamlıdır. Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın verileri (2008) temel alınarak, Cumhuriyet döneminde Mersin'in yerel yönetiminde söz sahibi olmuş yöneticiler şöylece sıralanabilir:

- Fuat Morel
- Şevket Sümer
- 1929–1942 Mitat Toroğlu
- 1942–44 Hakkı Deniz
- 1944–47 Fuat Morel
- 1947–50 Yusuf Kılınç
- 1950–51 Müfide İlhan (Türkiye'nin ilk kadın Belediye Başkanı)
- 1951–54 Fahri Merzeci
- 1954–57 Zeki Ayan
- 1957 Turgut Türkalp
- 1960–60 Niyazi Bengisu (Askeri yönetimce atandı)
- 1960–60 Avni Çırnaz (Askeri yönetimce atandı)
- 1960–61 Aziz Avman (Askeri yönetimce atandı)
- 1962–62 Bahri Erkmen (Askeri yönetimce atandı)
- 1962–63 Ö. Lütfi Hancıoğlu (Askeri yönetimce atandı)
- 1963–68 Zeki Ayan

- 1968–74 Muhittin Uyar
- 1974–80 Kaya Mutlu
- 1980–81 Fahri Öztürk (Askeri yönetimce atandı)
- 1980–81 Ferruh Güven (Askeri yönetimce atandı)
- 1982–83 A. Nafiz Demiröz (Askeri yönetimce atandı)
- 1983–89 Okan Merzeci
- 1989–94 Kaya Mutlu
- 1994–97 Okan Merzeci (Büyükşehir Belediye Başkanı)
- 1997 Halil Kuriş (Büyükşehir Belediye Başkanı).

Öte yandan Mersin kent merkezinde belediye başkanlığını kazanan partiler incelendiğinde de Mersin'in siyasi yapısı hakkında önemli ipuçları elde edilir. Tablo 35'te de görüldüğü gibi, yarım asra yakın süreç içinde incelenen 10 yerel seçimlerden altısında Mersin belediye başkanlığını sol partiler kazanmıştır. Sağ partilerin adayları ise 4 kez Mersin belediye başkanlığı kazanmıştır. 1970 sonrası süreçte ise sol partilerin bariz bir üstünlüğü göze çarpar. 1973 yılından bugüne yapılan yerel seçimlerin 6'sını sol partiler kazanırken, ancak ikisini sağ partilerin adayları kazanabilmiştir.

Özetle bütün bu veriler ilk bakışta, Mersin kentinin siyaset kültüründe sol siyaset anlayışının egemen olduğu gibi bir durum sergilese de, bu görünüm zahiri ve yanıltıcıdır. İl genelinde ise zaten sağ siyaset anlayışı ağırlıklı olarak varlığını hissettirmeye başlamıştır. Özellikle de son yerel seçimlerde hem Mersin ilinde ve hem de Mersin Kentinde sağ siyasi partiler büyük başarılar sergilemiştir. Daha net bir ifadeyle, günümüzde Mersin'de sağ siyaset anlayışı yükseliş trendi içine girmiştir.

Özetle bütün bulgular bir arada değerlendirildiğinde, daha önce de vurgulandığı gibi, Mersin'de sağ siyaset anlayışının son yıllarda önemli mevziler kazanmakta olduğu gerçeği ile karşılaşılır. Sağın bu çıkışında en büyük rolü ise Milliyetçi Hareket Partisi oynamıştır. Yaşananlar yakın gelecekte, genel seçimlerde olduğu gibi yerel seçimlerde de, sağın Mersin'de bayraktarlığını Adalet ve Kalkınma Partisi alacağını göstermektedir. Sağda bayraktarlığı Adalet ve Kalkınma Partisi'ne kaptırılmasının baş mimarı ise Milliyetçi Hareket Partisi olacak gibi görünmektedir. Sağın yükselişinin en büyük destekçisi ise hiç kuşkusuz sol siyaset geleneği olacaktır. Bu yükselişte Mersin'de yaşayanlar arasında artmakta olan, "CHP ve sol siyaset geleneğinin Mersin'i oy deposu gibi görme zaafının sürdüğü, bu nedenle de yerel siyaset anlayışında gereken özeni göstermediği, hizmet değil hamaset siyasetinin devam ettiği; oysa Türkiye'de olduğu gibi Mersin'de de köprünün altında çok suların geçtiği ve devrin değiştiği" şeklindeki algılamının özellikle CHP'ye faturası ağır olacak gibi görünmektedir. Mersin'in

siyasi yapısındaki değişim ile ilgili bir başka dikkat çekici husus ise, etnik temelli siyaset yapan siyasi partilerin kentın siyasi yapısı içinde her geçen gün güçlenmekte olmasıdır.

Şartlar bu şekilde devam ederse gelecek yerel seçimlerde, bırakınız il genelini, Mersin kent merkezinde bile sağ siyaset anlayışının toplamda 1963 ve 1994'teki tarihi oy oranlarını zorlaması beklenmelidir. Daha net bir anlatımla sağ yelpazenin Mersin kentinde yüzde 60 oy oranlarını zorlaması sürpriz olmayacaktır Tabii bu durumda partilerin, Büyükşehir belediye başkan adayları ile Mersin kent merkezindeki dört ilçenin belediye başkan adaylarını belirlemede göstereceği hassasiyet, titizlik ve beceri belirleyici rol oynayacaktır. Hali hazırda Mersin kent merkezindeki siyasi iklim sağ partilerin lehine gibi görünmekte olup, isabetli adaylarla sağ geleneğin kent merkezindeki beş belediyeden üçünü kazanması hiç de zor olmayacaktır. Kuşkusuz bu değerlendirmeler, olağan seçim süreçleri ile ilgili durumları kapsar. Ancak genelde Türk siyasi tarihinde, özelde de Mersin'in siyasi tarihinde birçok kırılma noktalarına tanık olunduğu ve bu durumla ilişkili olarak da olağanüstü siyasi süreçlerin işlediği dönemler yaşanmış olduğu gerçeğini de gözden ırak tutmamak gerekir.

Kaynaklar

Ahmad, F. (1993). *The Making of Modern Turkey*. London: Routledge.

Akbulut, Ö. (2006-a). *Seçim Sonuçlarının Değerlendirmesi 1963 Yılı Raporu*.

TODAİE-YERELNET, 07.02.2006

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1963.php

Akbulut, Ö. (2006-b). *Seçim Sonuçlarının Değerlendirmesi 1968 Yılı Raporu*.

TODAİE-YERELNET, 07.02.2006, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1968.php

Aksoy, M. (2000). *Sosyoloji ve Sosyal Bilimlere Giriş*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Albayrak, M. (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti*. Ankara: Phoenix Yayınları.

Altunışık, R. (vd.) (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*. Sakarya:

Sakarya Kitabevi.

Arslan, D. A. (2011-a). *Turkish Political Elites: Sociological Analysis of Turkish Politics and Politicians*.

Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Arslan, D. A. (2011-b). *Who Rules Turkey: Turkish Power Elite*. Berlin: LAP LAMBERT

Academic Publishing.

Arslan, D. A. (2011-c). *Elites and Power in Contemporary Turkey: Social Anatomy of*

Turkish Elites. Berlin: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Arslan, D. A. (2017). "1963'ten Günümüze Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Türkiye'nin

Siyasi Yapısı", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi (International Journal of Human*

Sciences), Cilt: 4, Sayı: 1, Yıl: 2007, ss: 1–32, 23.02.2007, <http://www.insanbilimleri.com/ojs>

Arslan, A. (2005-a). “Tek Partili Dönem Ve Çok Partili Dönem Türk Siyasi Elitlerinin Toplumsal Profillerinin Karşılaştırmalı İncelemesi”. “İş-Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7 – 1, 8.3.2005, http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=240

Arslan, A. (2005-b). "The Evaluation Of Parliamentary Democracy In Turkey And Turkish Political Elites". *Historia Actual On-Line (Revista Electrónica «Historia Actual On-Line», Año III, N° 6, Invierno 2005)*, (Contemporary History Association – Asociación De Historia Actual), 3 - 6, 08.03.2005. <http://www.hapress.com/abst.php?a=n06a10>

Arslan, A. (2005-c). “1995’ten Günümüze Türk Siyasi Elitlerinin Sosyolojik Analizi”. III. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Kırgızistan Celalabad Kommersiyalılık Enstitüsü – Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 5–9 Haziran 2005, Kırgızistan: Celalabad.

Arslan, A. (2004). “Türk İktidar Seçkinleri”. *Akademik Bakış, Türk Dünyası Celalabad İşletme Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 1–9, http://www.tdcif.org/a_view.php?pg=arc_view&ex=13

Arslan, A. (2003-a). “Eşitsizliğin Teorik Temelleri: Elit Teorisi”. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6–2, 115–135.

Arslan, A. (1999), Who Rules Turkey: The Turkish Power Elite and the Roles, Functions and Social Backgrounds of Turkish Elites, Guildford: University of Surrey, Department of Sociology (PhD Thesis).

Azpuru, D. (2005). “The General Elections in Guatemala, December 2003”. *Electoral Studies*, 24, 143–149.

Bachrach, P. & Baratz, M. (1962). “Two Faces of Power”. *American Political Science Review*, 56.

Bayramoğlu, S. (2006-a). “Seçim Sonuçlarının Değerlendirmesi 1994 Yılı Raporu”.

YERELNET, 01.03.2006, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1994.php

Bayramoğlu S. (2006-b). “Seçim Sonuçlarının Değerlendirmesi 1999 Yılı Raporu”.

YERELNET, 16.02.20006, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1999.php

Bulmer, M. (1994). *Sociological Research Methods*. London: Macmillan.

Büyük Larousse, Sözlük ve Ansiklopedisi, 3, 1599–1600. İstanbul: Interpress.

Colomer, J. M. (2005). “The Genral Election in Spain, March 2003”. *Electoral Studies*, 24, 149–153.

Coulson, A. (2004). “Local Politics, Central Power: The Future of Representative Local Government in England”. *Local Government Studies*, 30- 4, 467–480.

Çeçen, A. (2000). *İnsan Hakları*, Ankara: Savaş Yayınevi.

Dahl, R. (1961). *Who Governs?*, New Haven: Yale UP.

Dardanelli, P. (2005). “The Parliamentary & Executive Elections in Switzerland 2003”,

Electoral Studies, 24, 124–129.

Duverger, M. (1993). *Siyasi partiler*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

Frey, F. (1965). *The Turkish Political Elite*, Massachusetts: MIT Press.

Gilbert, N. (1994). *Researching Social Life*, London: Sage.

Game, C. (2004). "Local Elections in Britain". *Local Government Studies*, 30- 2, 276–280.

Green, D. P. (vd) (2003). "Getting Out the Vote in Local Election: Results from Six Door-to-Door Canvassing Experiments". *The Journal of Politics*, 65- 4, 1083–1096.

Glasgow, M. (2005). "Voting Behavior and the Electoral Context of Government Formation". *Elsevier Electoral Studies*, 24, 245–264.

Golder, G. & Alvarez, M. (2005). "Democratic Electoral Systems Around the World", *Elsevier Electoral Studies*, 24, 103–121.

Haralambos, M. (1990), *Sociology: Themes and Perspectives*, London: Unwin Hyman.

Henden, H. B. (2005), "Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışında E-Belediyeciliğin Yeri ve Önemi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, <http://www.insanbilimleri.com/>

Jones, S. (2005). "Presidential and Parliamentary Elections in Georgia, 2004". *Electoral Studies*, 24, 303–311.

Kışlalı, A. T. (1994). *Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi*, Ankara: İmge.

Kili, S. (1976). *Cumhuriyet Halk Partisi'nde Gelişmeler 1960–1975*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

LeDuc, L. (2005). "The Federal Election in Canada". *Electoral Studies*, 24, 338–343.

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2008) "Mersin Büyükşehir Belediyesi: Genel Bilgi", 4.12.2008, <http://www.mersin.bel.tr>

Rallings, C. (vd) (2005). "Trends in Local Elections in Britain 1975–2003". *Local Government Studies*, 31- 4, 393–413.

Rybar, M. (2005). "The Presidential Election in Slovakia, April 2004". *Electoral Studies*, 24, 333–338.

Sagas, E. (2005). "The 2004 Presidential Election in the Dominican Republic". *Electoral Studies*, 24, 156–160.

Schaap, R. D. (2005). "The House of Representatives' Election in Japan November 2003". *Electoral Studies*, 24, 136–140.

Sullivan, M. (2005). "The Legislative Elections in Indonesia, April 2004". *Electoral Studies*, 24, 326–332.

Şener, M. (2006). TODAİE Seçim Sonuçları Değerlendirmesi 1984 Yılı Raporu, *YereNET*, 28.02.06 http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1984.php

Talang, C. (2003). "The Parliamentary Election in Cambodia, July 2003". *Electoral Studies*, 24, 130–135.

Teziç, E. (1976). *Siyasi partiler: 100 soruda*, Gerçek Yayınevi, İstanbul.

TODAİE, (2006). "Konya İli 2004 Yılı Yerel Seçim Sonuçları". *YerelNET*, 26.12.05, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=42&yil=2004&bbb=4747#baskan

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası (1999), *Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası*. İstanbul: Cemre Yayıncılık.

Wong, C. H. (2005). "The Federal and State Elections in Malaysia, November 2003". *Electoral Studies*, 24, 311–315.

Yuval, F. & Herne, K. (2005). "Sophisticated Behavior Under Majoritarian and Non-Majoritarian Voting Procedures". *Political Behavior*, 27- 3, 217–237.

Yayman, H. (2006-a). TODAİE Seçim Sonuçları Değerlendirmesi 1973 Yılı Raporu, YerelNET, 26.02.06 http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1973.php

Yayman, H. (2006-b). TODAİE Seçim Sonuçları Değerlendirmesi 1977 Yılı Raporu, YerelNET, 26.02.06, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1977.php

Yerelnet, (2006-a). 1963 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 14.02.2006, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1963

Yerelnet, (2006-b) 1968 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 14.02.2012, <http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1968>

Yerelnet, (2006-c). 1968 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 14.02.2012, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1968

Yerelnet, (2006-d). 1973 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 15.02.2006, <http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1973>

Yerelnet, (2006-e). 1973 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 15.02.2012, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1973#yil

Yerelnet, (2006-f). 1977 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 15.02.2012, <http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1977>

Yerelnet, (2006-g). 1977 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 15.02.2012, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1977

Yerelnet, (2006-h). 1984 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006, <http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1984>

Yerelnet, (2006-i). 1984 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2012, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1984

Yerelnet, (2006-i). 1989 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2012,

<http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1989>

Yerelnet, (2006-j). 1989 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1989

Yerelnet, (2006-k). 1994 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

<http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1994>

Yerelnet, (2006-l). 1994 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1994

Yerelnet, (2006-m). 1999 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

<http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=1999>

Yerelnet, (2006-n). 1999 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=1999

Yerelnet, (2006-o). 2004 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

<http://www.yerelnet.org.tr/secimler/index.php?tur=&yil=2004>

Yerelnet, (2006-p). 2004 Yerel Seçim Sonuçları, TODAİE 16.02.2006,

http://www.yerelnet.org.tr/secimler/il_secim.php?ilid=55&yil=2004

Extended English Abstract

Modernisation is a social process that comprises the whole of society including its economy, belief system, culture and politics (Arslan, 1999: 51). Modernisation and political modernisation are open ended processes and in Huntington's words political development is never complete (Huntington, 1968: 328). The main interest of this paper was the political modernisation rather than the general meaning of modernisation. It is easy to find the roots of modernisation in Europe in the ages of the Renaissance and Reformation. The origins of Turkish modernisation can be found in the late Ottoman Empire.

According to some scholars, social change as a process of "social evolution" from simple to more complex form of Society (Haralambos, 1987: 529). Liberal democracy is one of the most developed types of democracy. The liberal democracy is a form of representative democracy in which elected representatives who hold power are limited by laws. Liberal democracy is based on the separation of powers (legislative, executive and judicial powers) within the state. In addition to this division, James Mill and Jeremy Bentham add and clearly explain the idea of electoral representative democracy that includes free elections, freedom of speech, press and association (Arslan, 1999: 98).

Political participation and in relation with this elections, especially the local elections are inevitable elements of democratic and specially the liberal democratic regimes. On the other hand, contemporary Turkish democracy is an electoral representative democracy that characterised by free elections. Therefore it was concentrated on the local elections on this article.

Both the province of Mersin and Mersin city center selected as the sampling group from the universe of Turkey. Evaluation of socio-political structure of Mersin in relation with the political modernisation of the Turkish society from the late 1960's up to the present time by using this perspective in this study. Mersin is a metropolitan city of Turkey. It takes takes 17th place (it was updated as the 24th in 2011) on the list of the social-economical development of the Turkish cities

(totally 81 cities). It is a Mediterranean city and has a rather high development potential on the tourism, trade, agriculture, agricultural industry and the service sectors. It has been taking huge migration especially from the East and the South East Anatolian regions. The proportion of migrants has been reached about seventy per cent of the population of Mersin city.

Briefly, the major objective of this study was to examine and discuss the political structure of Mersin and its place in the general political structure of Turkey by using methods and techniques of political sociology. In the other words the political participation to urban life in Mersin was analysed. Structural-functionalist approach was used as the theoretical base. In the other words the formation of political power in Mersin and the overall operation and changing regularities were investigated.

Multiple research techniques are used to realise the aim. Observation, historical and documentary research techniques are used. To achieve the goals, the results of the Turkish local elections in last 50 years (totally 10 local elections) were examined. First of all, the formation of political power in Turkey and the overall operation and changing regularities at the bases of the local elections were evaluated. Secondly, It was looked to the formation of the political structure and the distribution of political power in Mersin since 1963 up to 2012. Finally, the meaning of Mersin findings within Turkish society was elaborated.

According to the findings there is an obvious superiority of the right wing across the Mersin province. Although some seasonal differences in the proportional sense from past to present, the right political culture has been more influential in the political structure of the province of Mersin. The weakest period of the right wing in the political structure of the province of Mersin is in the 1970s. Nevertheless the situation is rather different in the Mersin city center. The left wing has been always more powerful in the city of Mersin than the the province since 1973. The rule of the Left in the city center has become more prominent, especially after the elections in 1968.

Findings clearly show that the political structure of Mersin city is rather different than overall Turkey. Rightist political understanding predominates the political structure of Mersin province. However, left politics plays a determining role in the political structure of the city of Mersin. Nevertheless, it has been experiencing significant changes in the city of Mersin in recent years: While left-wing parties have been experiencing a significant decrease, the trend has been upward for the right-wing parties. Additionally, ethnic-based political parties are gaining power in the city of Mersin.